

B I B L I O T H E C A
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
T E V B N E R I A N A

1101

ATHENAEI NAVCRATITAE

DIPNOSOPHISTARVM

LIBRI XV

VOL. I · LIBRI I–V

RECENSUIT

GEORGIVS KAIBEL

EDITIO STEREOTYPA

EDITIONIS PRIORIS

(MDCCCLXXXVII)

BEROLINI ET NOVI EBORACI
WALTER DE GRUYTER MMVIII

☞ Gedruckt auf säurefreiem Papier,
das die US-ANSI-Norm über Haltbarkeit erfüllt.

ISBN 978-3-598-71101-5

Bibliografische Information der Deutschen Nationalbibliothek

Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in
der Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten
sind im Internet über <http://dnb.d-nb.de> abrufbar.

© Copyright 2008 by Walter de Gruyter GmbH & Co. KG, D-10785 Berlin

Dieses Werk einschließlich aller seiner Teile ist urheberrechtlich geschützt. Jede Verwertung außerhalb der engen Grenzen des Urheberrechtsgesetzes ist ohne Zustimmung des Verlages unzulässig und strafbar. Das gilt insbesondere für Vervielfältigungen, Übersetzungen, Mikroverfilmungen und die Einspeicherung und Verarbeitung in elektronischen Systemen.

Printed in Germany

Druck und Bindung: AZ Druck und Datentechnik GmbH, Kempten

PRAEFATIO.

ATHENAEUS Naucratis sophista Commodi eorumque qui illi successerunt imperatorum aetate Romae in urbe degebat. Perierunt eius de Syriae regibus libri (cf. Athen. V p. 221 a), habemus dipnosophistarum sermones per quindecim, ut nunc res est, libros dispositi, quos quamquam constat ineunte saeculo p. Chr. tertio scriptos esse, tamen totum opus quo anno absolutum sit etiam accuratius potest demonstrari. Inter dipnosophistas longe est nobilissimus Ulpianus Tyrius, cuius extremum de corollis sermonem legimus libro XV inde a p. 676; finem facit dicendi p. 686 f. his verbis: οὕτω γὰρ τὴν τῶν λόγων ἔξοδον ὥσπερ δράματος ποιήσομαι, quibus subicit Athenaeus haec: καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ὥσπερ <αὐτὸς> αὐτοῦ σιωπὴν καταμαντευσάμενος ἀπέθανεν εὐτυχῶς, οὐδένα καιρὸν νόσῳ παραδούς, πολλὰ δὲ λυπήσας ἡμᾶς τοὺς ἐταίρους. Ulpianus quaeritur quis fuerit: alii iureconsultum intellegunt notissimum, Elagabalo et Alexandro imperantibus praefectum praetorio, a. 228 occisum a praetorianis, alii negant illum intellegi posse, quem non iuris peritum, sed grammaticum doctum et atticistam morosum Athenaeus finxerit. Mihi neque idem videtur

esse neque diversus. Athenaeus enim ad Platonis exemplum dialogo instituto (cf. I c. 3) multos omnigena doctrina instructos convivas introduxit sermocinantes, quorum et nomina et ingenia finxit ad similitudinem clarorum quorundam qui olim fuerunt virorum, sive philosophorum sive grammaticorum seu medicorum. Plutarchum finxit non Chaeronensem sed Alexandrinum, non philosophum sed grammaticum, nec tamen potest dubitari quin illius memoriam recolere voluerit cuius quaestiones convivales ipsi exemplo fuerunt. Masurium virum omnium bonarum artium studiis eruditum, maxime vero iuris peritia insignem, facile agnosces Masurium Sabinum Tiberii aequalem, nec minus apertae sunt Zoili grammatici, Democriti philosophi, Galeni medici personae. Daphnus Ephesius et Rufinus Nicaeensis medici tamquam duo ex uno Rufo Ephesio facti videntur, denique si recte capio ridiculas sophistae facetias, Ptolemaeum Philadelphum in Philadelphum Ptolemaeensem, Nicomedem Bithynum in Pontianum Nicomedensem, Scipionem Africanum Aemilianum in Aemilianum Maurum ille transformavit, regibus et consulibus ad philosophorum grammaticorumque gregem deiectis. Iam vero Ulpianum cur ex omnibus unum sibi aequalem hominem assumpsit — nam Galenus, quem senem puer nosse potuerat, eo tempore quo scribebat Athenaeus sine dubio mortuus iam erat —, cur illum ex omnibus unum excepto Galeno non tecto nomine significavit, sed et Ulpianum appellavit et Tyrium? fieri profecto non poterat quin quisquis legeret hominem illius aetatis et nobilissimum et potentissimum intellexeret, licet grammaticum factum et sophi-

stam ex iureconsulto. De vero autem homine etsi non negaverim ficta et falsa multa narrari posse, tamen nimis inepte opinor Athenaeus fecisset, si mortem eius narrasset qui in vivis adhuc erat. Et si finxit hominis mortem ut lepide sermonis cum vitae exitu coniungeret, cur non alii cuilibet dipnosophistae sermonem tribuit, sed ipsi illi Ulpiano, quem unum verum hominem, quem unum illa aetate superstitem fuisse scimus? itaque non puto ea quae e libro XV supra apposui scribi potuisse nisi brevi temporis spatio post Ulpiani obitum i. e. ipso anno 228. Illud autem si quis miretur quod placidam mortem Athenaeus eum obiisse dicit qui a praetorianis vi occisus est, mihi satis apte et satis caute scriptor rei veritatem deflexisse videtur: gladio enim peti poterat imperatoris consiliarius, non poterat grammaticus.

Dipnosophistarum libri quindecim olim in codice Marciano Veneto integri perscripti erant, qui tamen codex sive malam manum sive casus iniuriam perpessus magno schedarum numero abscisso mutilatus nunc est: perierunt primi duo libri totī, praeterea tertii libri pauca quaedam (usque ad p. 73e). Factum hoc esse videtur priusquam codex ab Ioanne Aurispa a. 1423 Constantinopoli Venetias asportaretur¹⁾, factum est utique priusquam illud exemplum nunc deperditum inde describeretur, ex quo pauci qui reliqui sunt Athenaei

1) cf. Aurispae ad Ambrosium Traversarium epistula 24, 53 p. 1027 ed. Meh: *gentilium auctorum volumina Venetiis habeo CCXXXVIII, ex quibus aliqua tibi quae rarissime inveniri solent nominatim dicam*. Nominat praeter hymnorum corpus aliaque nonnulla *Naucratici cuiusdam Atheniensis volumen quoddam maximum nec adhuc finitum de coenis*.

codices originem duxerunt¹⁾: sunt autem haec apographa XV vel XVI saeculi ineuntis.

Codex MARCIANUS (A) membranaceus est saeculi ut videtur X, planissima et nitidissima scriptura insignis, singulae paginae bipertito inscriptae sunt versibus brevioribus (habent enim senas denas ad vicens binas ternasve litteras), ut inter sinistram et dextram paginam spatium pateat satis magnum; versuum paginae fere sunt quadragenorum ternorum, ut tamen et pauciores et plures inveniantur. Numerantur codicis, ut nunc res est, folia 372 vel potius 370: prima enim quae quidem superant Athenaei verba (p. 74a) in tertio folio scripta extant, cui quae praefixa sunt duo folia chartacea, eorum prius vacat omnino, alterum a recentiore manu scripta haec habet: *Ἀθηναίου ναυκρατίτου δειπνοσοφιστῶν βιβλ(ία) λ'. ἐνταῦθα εἰσὶν δέκα. — ναυκρατίτης περὶ δειπνῶν. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ε' βιβλίου, οὗ ὅμως ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει, καὶ λήγει εἰς τὸν ιε'²⁾ — κτῆμα Βησσαρίωνος καρδινάλεως τοῦ τῶν Τούσκλων, τὸ ν^πζ^{ου} (i. e. loci LVII). Videtur codex post grave illud de quo monui damnum subitum aliquantisper sine tegumento iacuisse, unde non solum detrita et evanida in priore folii primi (i. e. fol. 3) pagina scriptura, sed illud etiam explicatur quod extrema tria*

1) ita rem habere sensit iam Schweighaeuserus praef. p. CI, demonstravit primus Guillelmus Dindorfius Philologi vol. XXX (1870) p. 75 sqq., vide etiam meas Observationes criticas in Athenaeum (Rostochii 1883) p. 3; apographa velut Laurentianum (B) et Palatinum (P) ex ipso libro Marciano descripta esse minus recte antea pronuntiaverat Cobetus Var. lect. p. 127; cf. etiam R. Schoell Hermae IV p. 160 sqq.

2) numerorum confusio facile eis expeditur quae infra p. XXII exposui.

folia (f. 370—372) pessime truncata lacerata detrita sunt, ut vix pauca certa ratione legi possint. Funesto casu factum est ut libro undecimo duplici codex hiet lacuna, altera ampliore post fol. 214' (XI c. 15 extr. usque ad c. 30 init.), minore altera post fol. 239' (c. 105 med. usque ad c. 107 init.), utraque exilibus epitomae copiis explenda. Levem denique in codicis Marciani archetypo commissum errorem, quo accidit ut quinti libri aliquot folia (c. 3 sub fin. *σπουδάζοντας εἰσήγαγεν* — c. 12 post init. *ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἔρκος*) in libri quarti caput 79 (sub fin. post verba *Αἰσχύλος γοῦν κατὰ μετα*) traicerentur, animadvertit feliciter et correxit Casaubonus. Ab his si discesseris codicem habes bonum ac probum, diligenter et curiose descriptum ex archetypo multo etiam meliore. Archetypum uncialibus quae dici solent litteris exaratum fuisse coniecit Cobetus, quod etsi non certum, tamen veri est simillimum: suadet hoc creberrimum corruptelae genus, quo litterae vetustae scripturae formis inter se similes permutantur, velut *αἱ γαλαῖ καὶ* (XIV p. 657e) scriptum est pro *Αἱ ΓΑΛΛΙΚΑΙ*, *λυδιάων* (XIII p. 597b) pro *ΛΟΙΔΙΑΩΝ*, *κεμακίδες* (VI p. 256d) pro *ΚΛΙΜΑΚΙΔΕΣ* vel *ΚΑΙΜΑΚΙΔΕΣ*, quae vitia si non ex archetypo libri Marciani, sed ex vetustiore exemplo repetenda esse dicas, vix credibile est talia a pluribus deinceps librariorum constanti fide servata et propagata, non vero aut correcta aut in peius corrupta esse. Etiam illud Cobeti sententiae favet quod librarius cum plerumque singula vocabula recte inter se distingueret, tamen ubi paullo difficilior res erat, continua usus est scriptura nec notas prosodicas addidit, vide inprimis Philoxeni

carmen IV p. 147a: putaveris in archetypo etiam multo rarius vocabula dirempta vel notis distincta fuisse, plane ut in lemmatis codicis factum videmus, quae accurate ex archetypo uncialibus litteris transcripta raras accentuum notas exhibent. Ut archetypi antiquitate ita librarii diligentia et integritate commendatur codex Marcianus: nam etsi multa corrupta ille nobis tradiderit quae facili opera vel puer emendare poterat, tamen haec ipsa non minima eius laus est quod strenue propositum exemplum descripsit quaeque aut vitata essent aut obscuriora viderentur, integra intactaque reliquit neque addita fere littera neque dempta: adeo ille suo iudicio diffidebat ut sicubi duplicem in archetypo lectionem invenisset non alteram utram seligeret, sed utramque iuxta positam transcriberet, velut IV p. 173a legitur ἀρτυσίλοιω i. e. Ἀρτυσίλοι in Ἀρτυσίλω correctum, XIII p. 593 f. habet codex ἡ δὲ Νέαιρα ἦν Στρατοκλείδου ἐρωμένη Ξενοκλείδου, ubi Ξενοκλείδου aperta est nominis Στρατοκλείδου correctio; sed huius rei plura exempla composui in Observ. crit. p. 4 sqq. Itaque codicis Marciani etiam corruptelae magni faciendae sunt, ut quo acrius traditae lectionis vestigiis insistas eo certiores possis sperare medelam. — Emit ut videtur codicem Bessario cardinalis, cuius ex testamento a. 1472 cum ingenti reliqua librorum supellectile reipublicae Venetae legatus per multos annos dum bibliotheca Marciana conderetur latuit ita ut ne Musuro quidem cum a. 1514 editionem Aldinam pararet innotuerit. Praeclare igitur de Athenaei libris meritis est Ioannes Schweighaeuser, quod codicem a. 1798 Venetiis Parisios translatum tam-

quam primus detexit et cum per Godofredum filium diligenter excutiendum curasset primus iustas praestantissimi codicis laudes praedicavit: quanto illum putas gaudio exsultaturum fuisse, si non filius, cuius laudabilem diligentiam legendi peritia non exaequabat, sed ipse codicem tractare potuisset et aestimare. Schweighauseri operam suppleverunt et Cobetus, qui cum ipse codicem integrum legisset saepius emendandis comicorum potissimum reliquiis egregias ex illo excerptas lectiones adhibuit, et Dindorfius, qui in Philologi volumine XXX p. 80 sqq. nova multa, nec tamen omnia nec recte omnia, ex codice protulit additis etiam trium foliorum imaginibus a Iosepho Mueller confectis; de libro XV praeterea rectius legendo optime meritus est Rudolfus Schoell Hermae IV p. 162 sqq. Mihi autem Venetias profecto a. 1882 necessarium visum est denuo codicem adire, nec paenitet multum et operae et temporis huic negotio impendisse. Contuli codicem quam poteram accuratissime ne minutissimis quidem erroribus vel scribendi distinguendive proprietatibus neglectis, sed nefas duxi quidquid in meum usum enotavi ea integra omnia in adnotatione critica legentibus proponere, taediosam magis quam utilem molem: neque enim video quid scire referat scriptum esse in codice *πολλα* pro *πολλά* vel in trimetris *τὴν γαστέρα* ἢ *τὸν ὀμφαλόν* pro *τὴν γαστέρ'* ἢ *τὸν ὀμφαλόν* vel *τὰ ὀλύμπια* pro *τῶλύμπια*. Satis est in universum monere accentuum spirituumque notas saepissime omissas esse et in poetarum versibus saepius scribi solere vocales elidendas quam omitti: sic ubi tamen prosodiae ratio dubia esse videbatur, aut codicis fidem secutus

sum aut hoc si fieri non potuit de dissensu monui, itemque etiam elisionem sive neglectam male sive admissam notavi sicubi notatu dignam putabam. In orthographicis rebus spectatae codicis auctoritati quod eius fieri poterat obtemperavi: tradit ille formas unice veras permultas, quae licet partim titulorum testimonio confirmatae adhuc sperni solent, velut *Ὁρθάννης*, *Σιληνός*, *Δίνων*, *Καμικοί*, quamquam in his ipsis rebus etiam multo plerumque accuratiores sunt epitomae codices, quorum ope quae in Marciano libro saepissime leguntur barbara *Κρατήτιος*, *Καλλιμάχιος*, *Ἀπερίδης*, *ἱαμβία*, *αἰσχροκερδία*, *πολυπώτης* alia semper fere corrigi poterant. Haec necessario corrigenda fuisse ut quivis concedet, ita alia cur non correxerim mirabuntur multi; sed quod in alterius voluminis praefatiuncula monui, Athenaeum edo compilatorem, non scriptores poetasve ab illo compilatos. Herodotum Ionem Alcmanem Alcaeum apertum est non ita scripsisse ut codex verba eorum scripta tradidit, sed quid illi scripserint adeo dubium saepe est, ut ne Athenaeus quidem quid legerit semper sponderi possit. Quis porro spondebit ipsum Philemonem vel Posidippum non *οὐθείς*, *μηθείς* sed *οὐδείς*, *μηδείς*, non *γινώσκειν*, *γίνεσθαι* sed *γινώσκειν*, *γίγνεσθαι*, non *δυνεῖν* sed *δυνοῖν* scripsisse? quis auctor erit Atticos ubi spondeo pede opus esset *αἰεῖ*, *ποιεῖ*, ubi iambico *ἀεῖ*, *ποιεῖ* scripsisse, vel litteram paragogicam quae dicitur ante consonam omisisse, ante vocalem addidisse, vel *τᾶλλα* scripsisse, non *τὰ ἄλλα*, et *τἀναγκαῖα*, non *τὰ ἀναγκαῖα*? haec itaque et similia multa integra qualia in codice scripta repperi talia edidi, nec veritus sum

saepius in eodem eiusdem poetae carmine ad solam codicis fidem diversas eiusdem vocabuli formas repraesentare: tantum ut hoc facere dubitarem aberat ut fore suspicarer qui pro huius editionis consilio laudarent.

Codicis Marciani medio fere saeculo XV apographum extabat Venetiis, quod quomodo perierit facile intelleges, si a Marco Musuro ad editionem Aldinam imprimendam adhibitum esse sumas; supersunt autem ex illo descripta exemplaria complura, e quibus Dindorfio ante quam e codice Marciano originem omnia duxisse perspexisset in adornanda editione duo praesto fuerunt, Laurentianum (B) et Palatinum (P). Laurentianum apographum qui confecit, saeculi XV homo haud indoctus, permulta vel suo ingenio vel fallaci epitomae fide abusus correxit vel potius interpolavit, ut nobis quidem oleum et operam perdidisse videri debeat, Palatinum annis 1505 et 1506 a Paulo Degano patricio Veneto scriptum cum vitiis et erroribus innumeris tum emendationibus haud paucis insigne est, quae magna ex parte Musuri editioni Venetae (a. 1514) aut nocuerunt aut profuerunt, ut Degani librum aut a Musuro editore adhibitum aut, quod est probabilius, ad exemplum a Musuro recognitum a Degano scriptum esse oporteat. Musurus autem tunc temporis (1503—1509) in Patavina academia profitebatur, ubi etiam Theocriti carminum librum aliquem manu scriptum corripbat, quo deinceps usus est Euphrosynus Boninus editor Iuntinus: non puto iniuriam me fecisse Paulo Degano quod quae in eius libro correcta eademque in editione Aldina repetita inveni Marco Musuro accepta rettuli, homini et magna doctrina et iudicio acuto

praedito, cui iustae ab Aldo Manutio laudes tribuuntur πολλὰς μὲν μυριάδας διορθώσαντι σφαλμάτων, πολλοὺς δὲ στίχους τῶν παρεισαγομένων, καταλογάδην πρότερον ἀναγινωσκομένους καὶ χύδην, εἰς τὴν προσήκουσαν τῆς ἐμμέτρου τάξεως εὐκρίνειαν ἀποκαταστήσαντι. Correxerit enim ille non solum quae vel tironibus emendatu essent facilia, sed etiam quae Casaubono digna putares permulta: quodsi multa idem iniuria temptavit, multa aperte corrupta infeliciter tractavit, haec et si quae alia princeps ille Athenaei editor commisit, ego sane novissimus exprobrare non audeo.

Ad exemplum Marciano codice et antiquius et melius facta est totius operis EPITOME, qua qui usus sit ante Eustathium archiepiscopum Thessalonicensem novimus neminem. Codices epitomae quamquam haud pauci extare videntur, tamen quoniam eos quos ipse excussi et Eustathiano exemplo¹⁾ et inter semet ipsos simillimos esse cognovi, nec novos conquirere necessarium putavi neque eos qui innotuerunt adire omnes, e quibus certe qui Casaubono usui fuerunt Hoeschelianus et Levinianus nihil me movebant: selegi igitur qui optimi videbantur duos, Parisinum (C) et Laurentianum (E), priorem etiam ab Ioanne Schweighaeusero diligentissime collatum, alterum a Dindorfio, qui pauca quaedam eius specimina attulit ad libri II p. 36, iure commendatum. Quos cum solita liberalitate alterum Parisinae bibliothecae praefecti Gryphiam, alterum

1) Dindorfius teste Schweighaeusero libri XIV p. 621 f verba πολλὰ ἰδίως ὀνομάζοντες ab Eustathio p. 884, 21 exscripta in epitomae libro Parisino deesse adnotat: non inspexi hoc loco Parisinum, sed extant illa totidem litteris in codice Laurentiano.

Mediceae Argentoratum misissent, tamen cum tempus deficeret integrum utrumque legere et excerpere, quod quam arduum sit negotium et molestum sciunt periti, non potui. Itaque necessitate coactus libros IV. V. VI. VII. VIII. IX. X cum solo Parisino, libros XI. XII. XIII. XIV. XV cum solo Laurentiano contuli: uni libro tertio utriusque variam lectionem adscripsi, quo exemplo cum satis appareret quam inter se similes essent codices, non valde paenituit de ceteris unum testem interrogasse pro duobus. In ea denique operis parte cuius memoria cum in Marciano libro perierit unius epitomae auxilio redintegranda erat, libros dico primum et secundum, utrumque ut par est codicem quam diligentissime poteram adhibui. — Codices C et E descripti uterque sunt ex exemplo ipsis consimili, magno compendiorum numero insigni eoque lectu difficillimo: hinc nata vitia auxerunt librarii indiligentius munere suo functi, variisque uterque modis et erraverunt et turbaverunt, ut negligentia uter utrum superaverit difficile dicas. Sed quod gravius est per primos duos libros in codice E permulta male omissa sunt, e quibus quamquam nonnulla librarii culpa intercidisse patet (velut meae editionis p. 37, 5—10. 59, 18—21. 81, 11. 12. 100, 9. 10. 124, 24—125, 3. 131, 15—17), pleraque tamen aliam explicationem flagitant. Saepe enim quae in E desiderantur in C rubro colore in margine scripta sunt (velut meae edit. p. 21, 7—10. 49, 7—11. 67, 23 alia multa), quod si ubique factum esset, suspicari E ex C ita descriptum esse ut librarius quidquid in margine exempli propositi invenisset neglegeret; sed cum multo saepius ea quae E omisit

codex C suo loco scripta habeat et in ipsa verborum continuitate, apparet aut ex eodem aut, quod probabilius est, ex duobus quidem sed inter se similibus exemplis descriptos esse: illic autem quae in margine scripta fuerunt, ea librarius C partim inter Athenaei verba recepit, partim in margine sicut scripta invenerat reliquit, E vero tamquam aliena omisit omnia uno loco excepto (ed. meae p. 34, 15. 16). Quae omnia cum nec spuria esse possint (sunt enim ad scriptoris sententiam plerumque necessaria) nec casu omissa (omnes enim sunt integrae sententiae), sequitur ut ab ipso olim epitomatore prima lectione neglecta, tum repetita excerpendi opera addita esse existimemus: cuius rei etiam hoc argumentum est quod inde a libri II capite 54 additamentis margines carent, ut defervuisse manifestum sit epitomatoris supplendi studium; neque alia ratione explicari potest quod per reliquos libros nulla iam id genus additamenta in epitoma reperiuntur.

De epitomae indole ac fide difficile est breviter disputare, nec facile certam eius sibi imaginem informaverit nisi qui totam perlegerit. Continuae alicuius narrationis summarium facere eis praetermissis quae non ad ipsum rerum tenorem pertinent, hoc simplex est nec multi iudicii negotium, impendio impeditius est tam varii argumenti opus quale est Athenaei ita in angustum cogere, nihil ut magnopere desideres: quod Athenaei epitomator nec voluit assequi neque est assecutus. Minime aequalis eius opera fuit: modo integras transcripsit ex proposito exemplo paginas vix singulis verbis vel omissis vel mutatis, ita ut his locis

codicis instar sit epitome, modo ita festinavit ut integras paginas sicco pede transiret, ex aliis pauca verba relinqueret, longae narrationis vel disputationis non nisi summam, ampli carminis non nisi primos versus apponeret, denique postquam laceravit et mutilavit orationem hiantia vulnera qualicunque artificio resarciret. Nec facile dixeris qua ratione quove consilio modo diligentius modo neglegentius ille rem gesserit. Miro quidem cum studio, quod vix expectaris, medicorum de edulium natura atque usu praecepta e libro III excerpsit et quidquid omnino ad varios singulorum sive hominum sive populorum cenandi et luxuriandi mores vel ad conviviorum apparatus spectabat, ea adeo memorabilia esse existimabat, ut vel amplam CXXII versuum Matronis eclogam de Xenoclis Atheniensis convivio ad verbum integram transcriberet: putares epitomatores fuisse ex ganeonibus, nisi probabilius esset hominem miserum famelicum aliorum cuppediis inhiantem suum sibi tenuem victum condire voluisse. Homeri ille admirator fuit studiosus nec facile si quae de Homericis rebus dipnosophistae disse-ruerant praetermisit, velut quae libri V cap. 3—20 aguntur exceptis fere captiosis criticorum argutiis satis plena rettulit et ex docta de Nestoride disputatione (XI c. 76—85) vix pauca praetermisit: hinc probabile est amplam libri primi de heroum Homericorum vita ac moribus commentationem satis integram nobis traditam esse. Placuerunt epitomatori etiam amatoriae libri XIII fabulae, e quibus multa acute lepide lascive dicta diligenter transtulit, ad verbum fere exscripsit singularem de Zariadra et Odatide historiolum, simili-

mam eam aevi Byzantini Romanensibus fabulis; ex Machonis vero chriis paucissima servavit, Hermesianactis insigne carmen totum omisit, quae deinceps de puerorum et de hominum animaliumque amoribus secuntur, ea omnia ne aut suae aut legentium pudicitiae officeret aut omisit aut absolvit quam brevissime. Studiose Ulpiani et Cynulci altercationes aucupabatur, quae ipsi sine dubio pariter atque Athenaeo facetiae videbantur, cf. inprimis III c. 52 sqq., ubi ne perplexam quidem Alexarchi epistulam neglexit (p. 98 e f); simul vero quae illi de rariorum quorundam vocabulorum usu disceptabant et sibi et aliis utilia fore putasse videtur. Nolo haec longius persequi, sed etiam si minime aequabili constantia alia neglexisse alia assumpsisse epitomatores reppereris, tamen hominem fere agnosces quales saecula illa ferre solebant. Athenaeus vero si legere potuisset epitomen, vix ipse se cognosset: quos ambitiose ille in testimonium vocaverat scriptores innumeros, eorum epitomator nomina saepissime, librorum titulos fere semper sustulit; quae ille nimis quantum superbierat subtili dialogi dispositione, eam funditus delevit epitomator, ut ex epitoma cur dipnosophistae opus inscriptum sit vix divinari possit; quam magno cum labore ille invenerat continentem diversissimarum rerum seriem et ordinem, turbavit saepissime epitomator solutis disputationis vinculis quamvis artificiose nexis vel ordine ex libidine permutato, ut interdum quae modo praeteriri posse existimaverat mox cum paenituisset alio minimeque apto loco repeteret (cf. Hermae XXII p. 328 adn). Denique, quod facile ignoscas homini alienum fundum

aranti, suscepti laboris taedio captus quo magis ad finem opus declinabat, eo magis festinabat, velut libri XIV cum priora (c. 1—33) satis diligenter excerptisset, insequentia omnia multis omissis quam brevissime concidit, nimis parato animo Masurii ipsius exemplum secutus, qui c. 34 *ἐγὼ δέ, inquit, ἔχων ἔτι πολλὰ λέγειν περὶ μουσικῆς — καταπαύσω τὸ πολυλογεῖν*, extremi vero libri perpauca omnino transtulit in epitomen. Eidem autem festinandi studio illud tribuendum est quod quae obscurius impeditius insolentius dicta viderentur ad vulgare dicendi genus deflexit, memoriae vetustate corrupta aut praetermisit¹⁾ aut quod multo est insidiosius ita immutavit ut aliquo modo intellegi possent, cuius rei exempla composui in commentatiuncula de Athenaei epitome Rostochii 1883 edita p. 5 sqq. Ex his omnibus cum facile colligi possit, quanta in adhibenda epitomae fide cautione opus sit, tum ex insigni bonarum lectionum numero, quas quaevis meae editionis pagina testatur, satis apparet quanta eius codicis unde epitome ducta est fuerit praestantia, quanta etiam in minutiis orthographicis accuratio, nec si melius cognitam habuisset epitomen accidisset Cobeto ut ad ipsum librum Marcianum eam factam esse contenderet²⁾.

Longior pro huius praefationis angustiis fuisse videbor de epitome, sed eo accuratius de ea agendum

1) praetermisit paucis exceptis Nicandri longum carmen XV p. 683, Philoxenei carminis difficillimi (XIV p. 643 et IV p. 146) non nisi prima verba apposuit alteroque loco morae impatiens his verbis coepto destitit: *καὶ ἄλλα τοιαῦτα ληρεῖ*.

2) idem error est Dindorfii Philol. XXX p. 79; recte oblocutus est Cobeto Rndolfus Schoell Hermae IV p. 160 adn.

mihi esse putabam, quo minus plenam eius memoriam in adnotatione critica repetere volui. Quid servasset epitomator quidve omisisset nec poterat breviter significari nec operae videbatur pretium explicatius indicare, sed hoc moneo, sicubi Marciani libri lectionem attulerim, epitomen vero non commemorarim, ibi deficere epitomen. Minus superfluum fuerat fortasse quid mutasset epitomator ubique adnotare, sed ne hoc quidem ut facerem a me impetrare potui: nimis multa enim sive temere sive ridicule mutata interpolata corrupta memoranda erant. Itaque neglexi epitomae lectionem, ubi de Marcianae scripturae veritate dubitari non poterat; sicubi dubitandi locus erat sive aliquo modo memorabilis epitomae discrepantia videbatur, chartae non peperci.

Praeter Marcianum codicem et epitomen non solum eorum grammaticorum testimonia circumspicienda fuerunt qui ipsum Athenaei opus compilaverunt, e quibus Suidas potissimum integris primis duobus libris usus quid rem adinvare possit exposui Hermiae XXII 323 sqq., sed etiam omnium eorum auctorum, qui eisdem ex fontibus suas doctrinae copias repetierunt, e quibus Aelianum nomino, Plutarchum, Pamphilum Hesychianum, Etymologum magnum. Ex his igitur quae usui fore existimarem subnotavi, quamquam quin fugerint me etiam utilia vix dubito.

Emendatricem manum qui Athenaeo praestiterint inutile est omnes enumerare, nec sane necesse est ISAACI CASAUBONI ingenium acumen doctrinam novis laudibus prosequi, cuius viri Animadversionum in Athenaei dipnosophistas libri XV tantum scriptori

profuerunt, ut neminem noverim illi qui comparari possit. Post Casaubonum autem prae ceteris AUGUSTUS MEINEKIUS mihi praedicandus est, qui quamvis codicum ope plane destitutus et Dindorfianae editionis apparatu critico turbatus magis quam adiutus tamen qua fuit iudicii elegantia et emendandi facilitate permulta vitia a prioribus aut frustra temptata aut plane neglecta detexit et pleraque feliciter curavit. Post Meinekium denique ex omnibus unum laudabo UDALRICUM DE WILAMOWITZ-MOELLENDORFF, qui ex quo mihi ante hos novem annos novae parandae editionis munus demandatum est non destitit et operam suam et otium mihi paratissimo animo dicare adeoque sua studia cum meis coniunxit ut socius potius quam administrator ille operae meae factus sit. Sed hoc fortasse artissimae qua quinto decimo hoc anno fruor amicitiae dandum est: quod vero Athenaeus inde utilitatis percepit, id non bonae voluntati solum sed etiam insigni eius doctrinae et pulcherrimo ingenio tribuendum esse intellego.

Dipnosophistarum libri in codice Marciano quindecim olim fuerunt neque plures aut Suidas novit aut Constantinus Porphyrogenneta: plures vero aliquando fuisse certis testimoniis constat. In margine enim libri Marciani uncialibus quae dicuntur litteris lemmata adscripta sunt, quibus breviter singulorum capitum argumenta indicantur vel notatur si quid notatu dignum visum est; quae lemmata quod variis corruptelis obsidentur, quod haud raro mutila sunt et sensu cassa, quod saepius non eo quo oportebat loco posita reperiuntur, denique quod interdum lectionem

ipso codice emendatiorem exhibent, ex his omnibus certissima ratione efficitur, non ab ipso librario Marciano facta esse sed ex antiquiore exemplo transcripta, cf. *Observat. crit.* p. 8. In his etiam antiquioris cuiusdam librorum divisionis indicia aperta extant, quae cum non omnia Schweighaeusero innotuerint (vide eius praef. p. XVI), ita ut recte de eis iudicare non posset, ego hoc loco integra proponam.

ad libri III cap. 50: τῶν εἰς λ' τέλος τοῦ ε', ἀρχὴ τοῦ ς'.

ad libri IV initium: τῶν εἰς λ' ἀρχὴ τοῦ ς'.

ad libri IV cap. 40: τῶν εἰς λ' τέλος τοῦ ς', ἀρχὴ τοῦ η'.

post librum IV: τῶν εἰς λ' τέλος τοῦ η', ἀρχὴ τοῦ θ'.

libri V p. 201 b ad verba εἰπὼν δὲ καὶ ἄλλα κτλ':

τῶν εἰς λ' τέλος τοῦ θ', ἀρχὴ τοῦ δεκάτου.

ad libri VI initium: τῶν εἰς λ' ἀρχὴ τοῦ ια'.

ad libri VII initium: τῶν εἰς λ' ἀρχὴ τοῦ ιγ'.

ad libri VII cap. 50: τῶν εἰς λ' τέλος τοῦ ρι', ἀρχὴ τοῦ δι'.

ad libri VIII initium: τῶν εἰς λ' ἀρχὴ τοῦ ιε'.

ad libri IX initium: τῶν εἰς λ' ἀρχὴ τοῦ ις'.

ad libri X initium: τῶν εἰς λ' ἀρχὴ τοῦ ιξ'.

Apparet librarium culpandum esse quod non per omnes libros pari diligentia numerorum notas addiderit: cum iam in medio libro sexto libri duodecimi notam adscribere neglexisset, inde ab decimo studium eius ita defervuit ut omnino omitteret quae si haberemus nobis magni essent momenti, illi vero et obscura et inutilia videri debebant. Coniecerat Schweighaeuserus duplicem editionem ipsum parasse

Athenaeum, priorem XXX, alteram XV librorum; sed sive formam tantummodo operis mutatam putas, male profecto bibliopolae commodo consulisset scriptor — nam commodius venibant breviora quam ampliora volumina —, sive ad Varronianarum Imaginum exemplum contractum statuis opus nimis copiosum quam ut vulgo placeret, certe Athenaeus ipse, qui non minus artificiosa dialogi specie quam furtiva argumentorum copia gloriabatur, non is erat qui ut aliis placeret omnem suae inventionis laudem in discrimen vocaret et malus mallet scriptor videri quam molestus. Sed de hac re nunc explicatius dicendum est.

Testatur epitomator I p. 1 f dialogum instituisse Athenaeum ad Platonis similitudinem, et quae integra transcripsit prima dialogi verba sunt fere Phaedonis Platonici leviter ad rem deflexa; etiam Timocrates Athenaei amicus ad Echecratem Platonis effectus est, quae causa fuit ut epitomator (I p. 1 a) *Ἐχέκράτην* errore scriberet pro *Τίμοκράτην*. Cuius dialogi vestigia indubitata cum per omnes libros pertineant, apparet Athenaeum quidquid tractandum sibi proposuisset inter singulos convivas partitum esse ita ut pro sua quisque doctrina de philosophicis argumentis philosophi, de grammaticis et historicis grammatici, de medicis medici disputarent: omnis autem ars in eo sita erat ut et singulae orationes et singulae disputationis partes aptis vinculis inter se conecterentur. Dialogi autem forma ne tum quidem negligitur, ubi quis amplas commentationes continua oratione recitat, velut libro quinto per integra capita XXIV unus Masurius de Homericis deque Platonis Xenophontis Epicuri coui-

viis inter se comparatis, denique de Antiochi Epiphanis luxuriosis epulis disputat, quibus auditis reliqui admirantur et Antiochi insolentiam et Masurii eloquentiam; tum hic pergit de Ptolemaei Philadelphi pompa, de Aegypti divitiis, de Philopatoris Hieronis-que navibus ingentibus, de philosophorum vita et ingenio narrare (c. 25—63), ut tamen, ne lateret orationis species, hinc illinc compellaret audientes *ἄνδρες φίλοι*, *ἄνδρες δαιτυμόνες* sim.; tandem aliquando Masurium indefessum oratorem excipiunt alii (c. 64 sqq). Haec omnia quamvis a dialogi arte videantur aliena esse, tamen consulto Athenaeus ita instituisse putandus est, ut Platonicus Socratis in Phaedone in Phaedro in Gorgia longiores orationes aemularetur. Eo magis miramur quod libro XII nullum ullius sermonis vestigiumprehenditur: crederes totum librum seorsim scriptum ad Timocratem (cf. p. 510 a. 551 a) posteriore tempore dialogo insertum esse, nisi aliud doceret exordium. Ibi enim scriptor satius quidem esse ait acquiescere in eis quae adhuc disputata essent, sed *ἐπεὶ πάνυ λιπαρῶς*, inquit, *ἡμᾶς ἀπαιτεῖς καὶ τὸν περὶ τῶν ἐπὶ τρυφῇ διαβολῶν γενομένων λόγον καὶ τῆς τούτων ἡδοναθείας* . . . sententia imperfecta est, supplenda fere hunc in modum *ἄκουε δὴ ὅσα καὶ περὶ τούτων εἶπον οἱ δειπνοσοφισταί*. Nihil in his est quo aliam huius libri quam reliquorum rationem esse voluisse scriptorem pateat, immo ipsam hanc de luxuria disputationem promiserat extremo libro XI, nec postulare Timocrates (*λιπαρῶς ἀπαιτεῖν*) alia poterat nisi ea ipsa quae dipnosophistae disseruissent. Itaque suspicari possumus etiam huius libri dialogi-

cam olim formam fuisse, id quod plane confirmatur p. 541 a καὶ ταῦτα μὲν ὁ Κλέαρχος. οἶδα δὲ καὶ γὰρ παρὰ τοῖς ἐμοῖς Ἀλεξανδρεῦσιν λαύραν τινὰ καλουμένην: loquitur non Athenaeus Naucratica, qui ipse III p. 73 a dixit *Ναυκρατῖται οἱ ἐμοί*, sed homo Alexandrinus vel ut accuratius dicam, quoniam ab Alcida musico alienum est argumentum, loquitur Plutarchus grammaticus. Itaque extitit aliquis qui librum XII dialogi forma exueret, eiusdemque sine dubio opera factum est ut hic liber ex omnibus unus epilogo careat, quem si talem fere fuisse fingas qualis est libri quinti ἐπὶ τούτοις τοῖς λόγοις ἀναχωροῦντες οἱ πολλοὶ διέλυσαν τὴν συνουσίαν, quibus aperte dialogi natura significatur, intelleges cur ille deleverit.

Feliciter factum est ut nullo alio in libro dialogi vestigia eadem diligentia oblitterata sint; tamen ne unus quidem est qui perpetuam illam et concinnam dialogi formam servaverit quam Athenaeus instituisse putandus est, velut libro quinto, quem paene totum Masurii sermone absolutum cognovimus, non reperies quo loco ille dicendi initium fecerit (cf. ad p. 185 b). Graviora facta videmus in eis libris qui, ut nunc res est, lexicī potius quam dialogi speciem praebent. Tertio libro, qui totus in eduliis tractandis versatur, inde a capite sexto Magnus grammaticus de variis ficorum generibus disputat, tum Daphnus de medicamentorum vi (c. 16—19). Secuntur haec: ΜΗΛΑ. ταῦτα Μνησίθεος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ ἐδεσμάτων μῆλα λεληκὰ καλεῖ. Δίφιλος δὲ φησι κτλ'. Medicum haec loqui certum est, Daphnum loqui posse non nego, sed quomodo a ficis oratio ad mala transierit non intelle-

gitur; lemmata ipsa ΜΗΛΑ, ΣΥΚΑ, ΚΙΤΡΙΟΝ similia non Athenaei sunt, qui dialogum scribit, non lexicum; doctae de malis disputationis initium capi a medicorum testimoniis, hoc sine exemplo est: apparet intercepta quaedam esse non sane librarii culpa, sed eius qui consulto resecaret quae ipsi molesta viderentur hiatumque lemmate adiecto callide obtegeret. Tum de malorum generibus agitur: grammatici hoc est, non medici, sed quis grammaticorum medicos exceperit ne verbo quidem significatur. Sequitur de ostreis: loquitur aliquis convivarum (c. 30 in. ἐύρίσκω), quis loquatur incompertum est, neque quis de suum trunculis (c. 47) verba faciat sciremus nisi ex p. 107 a appareret Cynulcum fecisse. Certum est haec omnia quae vituperanda erant non in ipsum Athenaeum conferri posse, sed alium aliquem hominem in culpa esse brevitatis magis quam elegantiae studiosum, nec minus certum est quaecunque simili coartandi studio turbata sunt fere omnia eidem homini tribuenda esse. Inprimis vero quid de libro XI omnium fere pessime truncato et de septimo, ubi perpauca supersunt dialogi vestigia, quamquam dialogum fuisse ipse indicat Athenaeus (τὴν περὶ ἰχθύων γενομένην τοῖς δειπνοσοφισταῖς ἀδολεσχίαν p. 330 bc, cf. etiam p. 277 bc ἀπομνημονεύσω δέ σοι κτλ'), de his igitur poculorum vel piscium catalogis quid iudicandum sit nemo iam ambiget. Totum opus mihi enarrandum erit, si quomodo aliena manu Athenaei ars et diligentia elusa sit singillatim persequi velim, sed unum prae ceteris locum afferam. Libri III p. 126 d narrat Athenaeus Timocrati, Aemilianum memorasse Hippolochi Macedonis

ad Lynceum Samium epistulam; Timocrates rogat amicum enarret sibi integram epistulam, paret roganti Athenaeus (IV c. 1—5), quo facto adiectis aliquot comicorum testimoniis (c. 6—12) redit ad dipnosophistarum cenam his verbis (c. 13): *Ἀττικὸν δὲ δεῖπνον οὐκ ἀχαρίτως διαγράφει Μάτρων, ἄνδρες φίλοι, ὁ Πλούταρχος ἔφη* — non sane Athenaeus fuit qui hoc modo orationem ad Plutarchi sermonem traderet: periit totum repetiti dialogi exordium.

His accedit quod quae ex aliis scriptoribus compilata recitant convivae, ea saepe tam inconcinne dicta, ita coartata et mutilata sunt, ut omnino cur recitata sint non intellegi aut quid agatur vix perspicui possit: velut libri IV p. 138 e longam habes Polemonis de Lacedaemoniorum copide explicationem, quae pertinet usque ad c. 16 extr. Omnia igitur haec suo nomine Polemonem dixisse putares: at offendunt verba (p. 138 f) *τοὺς ἐκ τῆς ἡμεδαπῆς ἀφικνουμένους*, ubi non possunt nisi homines Lacedaemonii significari. Attulerat Polemo scriptorum Lacedaemoniorum verba ipsa, ex illorum numero unus aliquis loquitur, cuius nomen de medio sublatum frustra quaeres. Notavi haec eisque similia permulta in commentario critico, ubi si perpenderis quam crebro turbatam vel contractam orationem esse significaverim, non poteris haec omnia librariis quamvis protervis tribuere: ut dicam breviter, non librariorum criminor sed epitomatorem, non integrum in codice Marciano Athenaei opus habemus sed epitomatum.

Verum hoc esse facile intellegent qui quamvis dissidenti animo Dipnosophistarum sermones attente

perlegerint, sed addo novum argumentum. Prima totius Athenaei operis verba integra nobis servata sunt I c. 3: *δραματουργεῖ δὲ τὸν διάλογον ὁ Ἀθηναῖος ξήλω Πλατωνικῷ· οὕτως γοῦν ἄρχεται· αὐτός, ὃ Ἀθήναιε, μετεληφώς τῆς καλῆς ἐκείνης συνουσίας — ἢ παρ' ἄλλου τινὸς ἡμᾶς ἀναπνυθάνεσθαι δεῖ;* eadem fere haec sunt a quibus Platonis Phaedo incipit, ut de vero Athenaei exordio dubitari omnino non possit. Itaque quae antecedunt duo capita, quae prooemii nomine appellabo, Athenaei non sunt, nec quemquam qui quidem legerit fugere hoc potest: exponitur de Athenaeo scriptore, de Larenso liberalissimo ac doctissimo cenae domino, de multiplici operis argumento, de convivarum aliquot ingenio et moribus. Haec cum Athenaeus scribere non potuerit, fortasse illum dixeris praefatum esse qui decimo vel undecimo saeculo epitomen confecit: de quo nunc videndum. Enumerantur (c. 2) dipnosophistae non omnes quidem, sed nobilissimi fere, Larensius Masurius Plutarchus Leonidas Aemilianus Zoilus Pontianus Democritus Philadelphus Cynulcus Ulpianus Daphnus Galenus Rufinus Alcides: desunt Magnus (qui loquitur III p. 79 a et saepius) Dionysocles (loquitur p. 96 d. 116 d) Varus (loquitur p. 118 d) Palamedes (loquitur p. 379 a), deest etiam Myrtilus (loquitur p. 83 a et saepius), qui omnes praeter Myrtilum raro sermonem adiuvant. Eo magis mirum quod Rufinus medicus Nicaeensis commemoratur, cuius nomen in ipso dialogo, quantum quidem eius superest, frustra quaeres. Epitomator igitur si Rufini notitiam habuit, Rufinum necesse est aut in primo aut in secundo libro, ubi saepius medi-

cis disserendi locus fuit, commemoratum fuisse, quos libros ille integros legerat. Haec ratio quamquam eo nomine displicet quod epitomator cum suae epitomae prooemium praeponeret vix Rufinum nominaturus erat, cuius in ipsa epitoma nec vola nec vestigium, tamen concedendum est ita fieri potuisse. Sed dipnosophistarum non solum nomina enumerantur, verum mores quoque et ingenia in prooemio adumbrantur, quae neque ipse de suo comminisci epitomator neque ex eo quem nos habemus Athenaeo petere potuit omnia. Itaque etiam illa quae de Ulpiano Tyrio, de Theodoro cynico Cynulco cognomine, de Galeno medico, de Masurio iure consulto narrantur, haec omnia conicias ex primis duobus libris sumpta esse. At ut taceam nullam causam cogitari posse cur epitomator illa ex ipsis libris resecta in prooemium transtulerit, ut taceam eum qui Larensii laudationem amplissimam eo loco quo posuerat Athenaeus (p. 2 b) servavit, vix eiusdem laudationis summam in prooemio iteraturum fuisse, non recte conicitur Athenaeum in ipso operis exordio omnes dialogi personas descripsisse: Masurii certe ingenium collaudavit ille libri XIV p. 623 e *Μασούριος ὁ πάντα ἄριστος καὶ σοφός — καὶ γὰρ νόμων ἐξηγητὴς οὐδενὸς δεύτερος καὶ περὶ μουσικὴν διατρίβων ἀεί· ἄπτεται γὰρ καὶ τῶν ὀργάνων — ἔφη κτλ'*. Haec si quis noverit Athenaei largum et verbum dicendi genus et nimis pauca esse sentiet et parum concinne dicta: multo plura olim fuisse testis est prooemii scriptor, cuius verba paullo accuratius perpendenda sunt (c. 2): *Μασούριος νόμων ἐξηγητὴς καὶ πάσης παιδείας οὐ παρέργως ἐπιμέλειαν ποιού-*

μενος, μόνος ποιητής, ἀνὴρ καὶ κατὰ τὴν ἄλλην παιδείαν οὐδενὸς δεύτερος καὶ τὴν ἐγκύκλιον οὐ παρέργως ἐξηλωκώς· ἕκαστον γὰρ ὧν ἐπεδείκνυτο ὡς μόνον τοῦτο ἡσκηκώς ἐφαίνετο· τοιαύτη πολυμαθία ἐκ παίδων συνετράφη· ἰάμβων δ' ἣν ποιητής οὐδενὸς δεύτερος, φησί, τῶν μετ' Ἀρχίλοχον ποιητῶν. Credunt duos homines laudari, Masurium iure consultum et Monum s. Monium (v. adn. crit.) poetam, sed mirum est ipsum Μόνος s. Μόνιος nomen, mirum quod viri tam docti, quamquam multa argumenta illius ingenio apta tractantur, nulli tamen sermones, nulla memoria superest, mirum deinde quod eisdem ex parte quibus Masurius laudibus praedicatur, mirum denique quod Masurium, quem facile doctissimum convivarum finxit Athenaeus, paucis verbis prooemiator absolvit, Moni vero laudes larga manu effundit. Persuasum mihi est Monum s. Monium vel, quod facile conicias, Modium nullum fuisse, sed omnia illa licet turbata ad unum Masurium pertinere, qui si musicus fuit (XIV 623 e), facile etiam poeta esse poterat et poeta quidem iam-bographus, Archilochi aemulus, nec videtur casui tribuendum quod ex Archilocheis, cum longe plurima incertum sit quis convivarum attulerit, quattuor fragmenta ab ipso Masurio citantur (V 180 e. XIV 627 c. 628 a. XV 688 c). Hanc igitur Masurii laudationem non e primo secundove libro integriore sumpsit prooemii scriptor, sed ex libro XIV, quem qualem Athenaeus scripserat talem nobis traditum esse falso credideramus. Pleniorum autem qui habuit librum XIV, ei etiam reliqui libri praesto fuerunt pleniores — nam pariter omnes mala manu attrectatos esse negari ne-

quit —, qui totum habuit Athenaeum nobis pleniorē, is non fuit epitomator ille saeculi fere XI, qui quidem codice usus est Marciano libro consimili, non certe pleniorē. Ergo prooemium scripsit tertius aliquis medius inter Athenaei et eius qui epitomen confecit aetatem. Prooemii autem scribendi consilium nemo facile capere potuit nisi totius operis vel editor vel diasceuasta, qui cum pleniorē Athenaeo ipse usus esset aliis legendi operam compendii facturis multa vel sustulit vel in angustum coegit, quaedam vero quae scitu legentibus digna esse putabat ex ipso opere decerpta breviter in prooemio proposuit. Probabile autem est quidquid barbarum per totos Athenaei libros factum esse vidimus sive contracta sive mutata pristina scriptoris oratione, ea omnia uni et eidem homini tribuenda esse: non potest igitur alio nomine appellari nisi epitomator.

Multo certius multoque apertius de huius hominis opera dici poterit, ubi de Athenaei auctoribus quaesitum erit, et confecta res esset, si recte Perizonius ab Aeliano, si recte Petrus Victorius a Macrobio Athenaei copias expilatas dixisset: neque enim Aelianus nec Macrobius, quamvis magnus eorum cum Athenaeo consensus sit, omnia sua ex eo quem nos habemus Athenaeo haurire potuerunt. Sed de Aeliano magno opere vereor ne erraverit Perizonius, Macrobius Athenaeo usum esse negavit Georgius Wissova (de Macrobi Saturn. fontibus p. 49 sqq.), cuius tamen argumenta facile, ni fallor, refutari poterunt. Athenaei enim convivium ante oculos fuisse Macrobio docet universa Saturnaliorum forma, docet ratio et dispositio dialogi

simillima, docet argumentorum in tanta varietate tanta similitudo. Conveniunt apud utrumque viri complures varia doctrina insignes ipsaque ex cena materiam repetunt de piscibus pomisve disputandi, de luxoriosis priorum temporum epulis, de clarorum virorum vel mulierum lepide et acute dictis, de vasibus potoriis. Etiam minutiora quaedam eadem sunt apud Athenaeum atque Macrobius, velut de iusto convivarum numero Athenaeus Arcestrati testimonio usus p. 4 e, Macrobius ad Varronis auctoritatem dixit I 7, 12. Gravius etiam illud est quod cum Athenaeus (V p. 188 bc) Xenophontis convivium cum Menelai apud Homerum repotiis componat ita ut Homerum praeferat, Macrobius (II 1, 2—6, ubi etiam Homericum convivium breviter significatur) Praetextati convivas longe praeponit eis qui in Platonis symposio fuerunt; causam iudicii uterque eandem profert hanc,

Athenaeus:

Macrobius:

ὁ δὲ Σωκράτης τίνος χάριν τῶν ἀνλητρίδων ἀνεχόμενος καὶ τοῦ ὄρχου- μένου παιδὸς καὶ κιθαρί- ζοντος, ἔτι δὲ καὶ τῆς κυβιστώσης γυναικὸς ἀπρε- πῶς τὸ μῦθον ἀπείπατο;	<i>sub illorum supercilio non defuit qui psaltriam intromitti peteret, ut puella ex industria supra naturam mollior canora dulcedine et saltationis lubrico exerceret inlecebris philosophantes.</i>
--	---

Estne hoc planum Macrobius, qui cum Platonem sibi castigare videretur Xenophontis convivium vituperabat, Athenaei verba male intellecta transscripsisse? Dabo tertium exemplum. Herodici Cratetei libro πρὸς τὸν Φιλοσωκράτην usus Athenaeus (cf. C. Schmidt,

de Herod. Crat. Elbing 1886 p. VIII) graviter in Platonem invehitur (XI 505 f), quod ille eos homines in sermonem commiserit, qui ne eiusdem quidem saeculi fuerint: eisdem utitur Macrobius (I 1, 5) veniam impetraturus, si uni vel alteri ex illis quos coetus coegerit matura aetas posterior saeculo Praetextati fuerit. Vide ipsa verba

Athenaei:

Παρμενίδῃ μὲν γὰρ ἐλθεῖν εἰς λόγους τὸν τοῦ Πλάτωνος Σωκράτην μόλις ἢ ἡλικία συγχωρεῖ, οὐχ ὥς καὶ τοιοῦτους εἰπεῖν ἢ ἀκοῦσαι λόγους . . . ἀλλὰ μὴν οὐ δύνανται Πάραλος καὶ Ξάνθιππος οἱ Περικλέους υἱοὶ [τελευτήσαντες τῷ λοιμῷ] Πρωταγόρα διαλέγεσθαι ὅτε δεύτερον ἐπεδήμησε ταῖς Ἀθήναις, οἱ <πολλοῖς> ἔτεσι πρότερον τελευτήσαντες <τῷ λοιμῷ>¹⁾.

Macrobii:

Socrate ita Parmenides antiquior, ut huius pueritia vix illius adprehenderit senectutem, et tamen inter illos de rebus arduis disputatur . . . Paralus vero et Xanthippus, quibus Pericles pater fuit, cum Protagora apud Platonem disserunt secundo adventu Athenis morante, quos multo ante infamis illa pestilentia Atheniensis absumpsit.

Haec quae apud Athenaeum cum aliis multis arte conexa sunt Macrobius, qui quasi praeteriens sublegit, non potest non petiisse ex Athenaeo. Plura afferre vix opus erit, sed unum praeterea commemorabo ut mihi videtur invictum argumentum: assumpsit Macrobius non ea solum quae aliunde petierat Athenaeus,

¹⁾ verba corrupta restitui non certa sed probabili ratione.

sed etiam ea quae suoapte ille ingenio commentus erat. Invitatis apud Macrobiū supervenit Euangelus (I 7, 2) homo *'amarulenta dicacitate et lingua proterva mordaci procax ac securus offensarum quas sine delectu cari vel non amici in se passim verbis odia serentibus provocabat,'* cuius ingenii multa sane per sermonis decursum edit specimina. Neminem opinor fugiet hunc hominem eisdem coloribus depinxisse Macrobiū, quibus Athenaeus Cynulcum cynicum, nec casu fortasse factum est quod una cum Euangelo Cynulci simulacro intrat Horus cynicus. Et quod etiam apertius est, Vettium Praetextatum cenae dominum Macrobius (I 7, 17) finxit *sacrorum omnium unice consciū* fecitque disputantem eum profuse de Saturni fabulis sacris templis: non potest dubitari, quin exemplo fuerit Macrobio Larensius, quem Athenaeus et ipsum cenae dominum finxit dixitque eum (p. 2 c) *ἐμπειρον εἶναι ἱερουργιῶν τῶν νομισθεισῶν ὑπὸ τε τοῦ τῆς πόλεως ἐπωνύμου Ῥωμύλου καὶ Πομπηλίου Νουμά* et deinceps *καθεστάμενον ἐπὶ τῶν ἱερῶν εἶναι καὶ θυσιαῶν ὑπὸ τοῦ πάντα ἀρίστου βασιλέως Μάρκου καὶ μὴ ἔλαττον τῶν πατρῶων τὰ τῶν Ἑλλήνων μεταχειρίζεσθαι.*

His praemunitis eum Macrobii locum adeo, quo Athenaeum ille ita exscripsit ut vel ea quae plura habet ab Athenaeo mutuatum esse pateat. Agit libri V c. 21 de graecis poculorum nominibus apud Vergiliū, de carchesiis cymbiis cantharis scyphis, et graecorum auctorum testimonia colligit eadem atque Athenaeus et eodem plerumque ordine proponit. Non exscribam quae eisdem paene verbis uterque rettulit, sed quid discrepent potius notabo. Velut de carchesio

Pherecydes Asclepiades Sappho Sophocles testes citantur apud Athenaeum (XI p. 474 f): eosdem habet Macrobius, sed post Sapphonis verba addit Cratini distichum a nullo alio traditum, quod et ipsum flagitat ratio ut ex Athenaeo eoque pleniore petatum esse credamus. De cymbiis (plurali numero uterque utitur) Philemonis et Anaxandridae versus (Ath. p. 481 df) exscribit Macrobius, tum quam Athenaeus ante Anaxandridam excitaverat Demosthenis orationem Midianam: sed quamquam eisdem plane verbis ad Demosthenem perveniunt (τοῦ κυμβίου μνημονεύει καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου Athen., *meminit eius et Demosthenes in oratione quae est in Midiam* Macrob.), diversis tamen orationis locis utuntur, § 158 Athenaeus, Macrobius § 133, ut apertum sit apud Athenaeum olim utrumque exscriptum fuisse. Secuntur post pauca Eratosthenis ex epistulis verba, ubi quod traditur apud Athenaeum τῆς Κωλιάδος γῆς, corrigi hoc potest ex Macrobio, qui habet τῆς i. e. γῆς Κωλιάδος (cf. Sauppe ind. lect. Gotting. 1883/4). Sed hoc mendum quo modo nasci potuerit facile intellegitur, magis memorabile aliud est. Apud Athenaeum enim Demosthenis inter et Anaxandridae testimonium haec interiecta sunt (p. 481 f): φησὶ δὲ Αἰδύμος ὁ γραμματικὸς ἐπίμηκες εἶναι τὸ ποτήριον καὶ στενὸν τῷ σχήματι, παρόμοιον πλοῖω, quae non suo loco posita esse apertum est. Ab his multorum versuum spatio disiuncta (p. 482 de) haec leguntur: ὅτι δὲ καὶ πλοῖον ἢ κύμβη Σοφοκλῆς ἐν Ἀνδρομέδᾳ φησὶν ἵπποισιν ἢ κύμβαισιν ναυστολεῖς χθόνα, quae cum illis arte cohaerere docet Macrobius (§ 9): *cymbia autem haec, ut*

ipsius nominis figura indicat, diminutive a cymba dicta, quod et apud Graecos et apud nos ab illis trahentes navigii genus est. ac sane animadverti ego apud Graecos multa poculorum genera a re navali cognominata — ut haec cymbia, pocula procera ac navibus similia. Bene haec procedunt, nec dubium est quin sic fere haec olim scripta reliquerit Athenaeus. A cymbio Macrobius duce Athenaeo (481 e) ad cissybium exspatiatus integriora ex parte servavit quam quae apud Athenaeum leguntur p. 476 f. De cantharo ex multis quae apposuit Athenaeus testimoniis (p. 473 d—474 e) unum Menandri repetiit Macrobius idque cum tribus versibus minutum tum totidem vocabulis auctum. Qui accuratius rem perpenderit perspiciet opinor, non Athenaeum tria illa vocabula omississe, sed epitomato-rem.

Extremo loco Macrobius de scypho disputaturus nihil fere de ipso hoc poculo affert, multa vero de Hercule multibibo heroe, profectus scilicet ab Athenaei verbis (p. 500 a), qui scypho primum Herculem usum esse affirmat. Quo ex capite non tam illud apparet, pleniorum Athenaeum Macrobio ad manum fuisse, quam egregie hoc confirmatur, quidquid ille de carchesio cymbio cantharo protulit omnia ex Athenaeo sumpta esse. Videmus enim hominem studiosissime in Dipnosophistarum libris versatum, e quibus non solum quae iuxta posita sunt commode exscribere, sed etiam quae magnis intervallis distant diligenter in unum colligere didicit. Omnia enim quae de Hercule narrat bibaci ab Athenaeo mutuatus est, Ephippi versus ex libri X p. 442 d, contra ex libro XI Cyli-

cranorum memoriam (p. 461 f), Panyasis testimonium (p. 469 d), denique Pherecydeum (p. 470 c).

Macrobius igitur, ut rationes colligamus, usum esse Athenaei libris certum est, auctoribus illis usum esse quam qui in codice Marciano traditi sunt, hoc necessario inde consequitur: ergo Athenaei opus non integrum nobis superest sed epitomatoris opera decurtatum, quem si eundem fuisse sumamus — et licebit hoc sumere — qui ex triginta libris quindecim fecit, ex dimidia fere parte opus imminutum esse colligitur: accuratius autem quantam fecerimus iacturam exputari vix potest. Constat ex codicis lemmatis primos septem libros ex duplici quattuordecim librorum numero contractos esse, sed mutata ratione octavus liber ex uno decimo quinto, nonus ex uno decimo sexto factus est. Itaque qui reliqui sunt libri sex olim fuerunt quattuordecim (XVII—XXX): fecit igitur epitomator quod id genus homines facere assolent, properabat ad finem, indeque explicatur quod extremi libri XIV et XV multo violentius reliquis mutilati sunt. Athenaeus sine dubio singulis libris et prooemia praefixit et epilogos subiecit Timocratem adlocutus, quae quidem epitomator, ut sua ratio constaret, servare non potuit nisi ubi et ipse novum librum inciperet; adeo autem pristinas librorum commissuras oblitteravit, ut libri III c. 50, ubi notantur in codice quinti et sexti libri fines, vix divinando assequare dividendi rationem. Sed quidquid aut prooemiorum aut epilogorum relictum videmus, ipsius Athenaei esse pro certo haberi potest, velut quod exeunte libro IV legitur: *ἐπὶ τούτοις τέλος ἔχεται καὶ ἥδε ἡ βίβλος, ἑταίρε Τιμόκρατες, ἰκανὸν*

ἐλληφνῖα μῆκος, et sexto: ἐπεὶ δὲ εἰς ἱκανὸν μῆκος προὔβη τὰ τῶν ἀπομνημονευθέντων, αὐτοῦ καταπαύσομεν τὸν λόγον, et octavo: οὐκ ἀνάρμοστον δὲ καὶ τούτου τοῦ συγγράμματος τέλος εἰληφότος, ἔταίρε Τιμόκρατες, αὐτοῦ καταπαύσω τὸν λόγον. Sed Athenaeus non eorum quos nos habemus, sed quos ipse diviserat librorum idoneam amplitudinem (*ἱκανὸν μῆκος*) significat, ut libri quarti non totius sed dimidiati fere (i. e. inde a capite 40, si fides est lemmati) circuitum idoneum aestimaverit. Prior huius libri pars (usque ad c. 40) Meinekianae editionis paginas XLVI, altera XLV occupat; octavi autem libri, qui non ex duobus coaluit, sed unus integri operis liber XV fuit, apud Meinekium paginae sunt LXIII, quem librum, cum multo plura dialogi ab Athenaeo instituti vestigia servaverit, apparet integrum magis esse amplitudinemque eius propius ad ipsius Athenaei numeros accedere. Enumerat Birtius (*Buchwesen* p. 311) librum octavum inter eos qui circiter MMCCC versus habeant, quibus si addideris quae epitomator omisit, Athenaeus fortasse MMD scripserat: libri quarti pars altera i. e. Athenaei liber octavus, ut obiter numeros computem, versus habet MDCC; itaque si libro XIV (nunc VIII) parem fuisse sumas, epitomatoris culpa desunt fere versus DCCC. Sed haec quam sint incerta omnia neminem fugiet.

Epitome quo tempore facta sit satis accurate definiri potest. Macrobius enim quoniam videmus triginta Athenaei libris integris usum esse, probabile est epitoma illum uti nondum potuisse: quod si probaveris, saeculo quinto ineunte epitome recentior est; quae vero in Stephani Ethnicis ex Dipnosophistis exscripta haben-

tur certissime redeunt ad eos qui in libro Marciano sunt libros XV. Hinc Macrobiani inter et Stephani vel Hermolai aetatem epitomen factam esse efficeretur, nisi dubitari posset num ipse Stephanus vel Hermolaus Athenaei testimonia addidisset; quae si recentiore tempore interpolata esse iudices, alia via temptanda est. Inter lemmata codicis Marciani longe nobilissimum illud est quod ad libri VIII p. 350 d adscriptum legimus: *ἐκ τῶν Καλλισθένους Στρατονίκου ἀπομνημονεύματα*. Callisthenes auctor in ipsis Athenaei verbis non memoratur, fictum nomen eo minus credi potest quod Callisthenes commentariorum scriptor innotuit nullus. Itaque cum nomen non nisi ex pleniore Athenaeo petitum esse possit, lemmata eius sunt hominis cui plenioris operis copia fuerit i. e. ipsius epitomatoris. Eidem vero ut omnia lemmata tribuenda sunt — nam sunt omnia inter se simillima — ita illud quoque quod ad libri XII p. 533 a adnotatum est, ubi cum de Cimonis humanitate narratum esset, ille in margine adscripsit: *τὰ ἔργα καὶ ἡ δίαίτα τοῦ σὺ Εὐσταθίου*. Comparabat igitur Cimonis ingenium cum Eustathii scholastici moribus, hominis sibi fortasse amici, utique aequalis. Eustathius ille quis fuerit etiamsi ignorare videmur, tamen ipsum vocabulum *σχολαστικός* documento est hominem fuisse sexti vel septimi saeculi¹⁾. Itaque si credimus ipsum Stephanum vel Hermolaum Athenaei testimonia Ethnicis inseruisse, sexto, sin

1) intercedente Mommseno vir harum rerum peritissimus Zachariae de Lingenthal per litteras comiter me edocuit, post Heraclii imperatoris tempora iureconsultos non iam *σχολαστικούς* appellari, sed *δικαστικούς*, *νομικούς*, *συμβολαιογράφους*, *συνηγόρους*, *λογιωτάτους* *ἐήτορας*.

vero negamus, sexto vel septimo saeculo epitoma tribuenda est. Epitomator ille quomodo munus suum administraverit parum constat, sed non nimis modeste eum egisse docet opus ipsum, quod ita mutilatum, perturbatum, fortasse etiam interpolatum Athenaeus ipse edidisse credi nequit: idem ille epitomator prooemium praemisit, quod cum in Marciano codice una cum primis duobus libris perierit, non nisi alteri epitomatori, saeculi X vel XI homini, acceptum referimus, et ipsum tam lacunis quam corruptelis deformatum.

Superest ut indicem quae in volumine secundo corrigenda esse cognoverim: VI p. 230 c quae de Alexidis verbis adnotavi falsa sunt; civis ille *πωχαλάζων* est Pompeianus Philadelphensis coll. III p. 97 f. — ibid. p. 233 b recipere fortasse debui Casauboni coniecturam *τῶν λιτῶν καὶ ἀπερίττων*. — ibid. litt. d *καὶ τὰ γε πάλαι* coniecit B(lassius) litt. *Centralbl.* 1887 p. 1040.¹⁾ — ib. p. 254 a pro *Κρατεύα* in Marciano libro *κρατεῖαι* scriptum est, quod eo minus debebam negligere quod ubique aut *Κρατείας* aut quod idem est *Κρατίας* fabulae nomen traditur, nusquam vero *Κρατεύας*: restituendum igitur *Κρατείας* ubique. — ibid. p. 96 meae edit. in adnotatione verba *ᾗ πλέοι* AC: corr. Di' errore e pag. 97 repetita delenda sunt. — VII p. 276 d non recte conieci *φίλτατοι, παντί*: legendum *φίλτατε, [τῶ] παντί*. — VII p. 308 f scriptoris

2) idem recte monuit p. 232 e pro *Ἀλκυμίων* scribendum fuisse *Ἀλκυμίων*, recte p. 235 f *χαρίεις* pro *χαρίης* restituit, recte denique p. 236 a *λίη* formam ferri posse negavit; quae praeterea aut nova protulit aut vetera retractavit, ea usui mihi non fuerunt.

nomen non *Φιλότιμος* est sed *Φυλότιμος*, quod ubique restituendum. — VII p. 314 a fort. scribendum *ἀποσοβήσεις γὰρ πολλοὺς τῶν ὠνουμένων καὶ προσεστηκότων τοῦτο ποιῶν, ἀναγκάσεις δὲ τὸ σοὶ δοκοῦν λαβεῖν αὐτός*. — VII p. 315 f lege οἷ δὲ *χελλαρίην*, οἷ δὲ *ὀνίσκον* coll. III p. 118 c. — *ibid.* p. 324 b lege *ἰχθὺς ἐώνηται τις*. — *ibid.* p. 329 a καὶ ἐν ἄλλῳ δὲ *μέρει* coniecit O. Schneider Callim. II p. 15. — VIII p. 360 c cf. Usener *altgriech. Versbau* p. 82. — IX p. 369 c *Κράτης ἐν Ἑρωσιν* conī. Meineke. — *ibid.* p. 369 e et 371 a rectissime *Εὐθύδημος* pro *Εὔδημος* restituit Schoenemann de lexicographis p. 106 adn. 4. — *ibid.* p. 373 b legendum proponit Wilamowitz *ἀλεκτρούνας δὲ καὶ ἀλεκτορίδας τοὺς ἄρρενας, τῶν ἀρχαίων [δὲ] τὸ ὄρνις καὶ ἀρσενικῶς καὶ θηλυκῶς λεγόντων <καὶ> ἐπ' ἄλλων ὀρνέων, οὐ [περὶ] τούτου* (praestat οὐκ ἐπὶ τούτου) τοῦ εἰδικοῦ κτλ. — X p. 444 d lege *Κόμων καὶ Ῥοδοφῶν* et paullo post ὁ *Κόμων* (scriptum fuit utrubique *Κόμμων*); *Κόμων* Rhodius in Loewii inscript. sculptor. n. 184.

Scribebam Argentorati
mense Septembri a. h. s. LXXXVII.

ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΝΑΥΚΡΑΤΙΤΟΥ ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΩΝ

ΕΚ ΤΟΥ Α

1. Ἀθήναιος μὲν ὁ τῆς βίβλου πατήρ· ποιεῖται 1
 δὲ τὸν λόγον πρὸς Τιμοκράτην· Δειπνosoφιστῆς δὲ
 ταύτῃ τὸ ὄνομα. ὑπόκειται δὲ τῷ λόγῳ Λαφίνσιος
 Ῥωμαῖος, ἀνὴρ τῇ τύχῃ περιφανής, τοὺς κατὰ πᾶσαν
 5 παιδείαν ἐμπειροτάτους ἐν [τοῖς] αὐτοῦ δαιτυμόνας
 ποιούμενος· ἐν οἷς οὐκ ἔσθ' οὔτινος τῶν καλλίστων
 οὐκ ἐμνημόνευσεν. ἰχθῦς τε γὰρ τῇ βίβλῳ ἐνέθετο
 καὶ τὰς τούτων χρείας καὶ τὰς τῶν ὀνομάτων ἀναπτύ-
 ξεις καὶ λαχάνων γένη παντοῖα καὶ ζώων παντοδαπῶν
 10 καὶ ἀνδρας ἱστορίας συγγεγραφότας καὶ ποιητάς καὶ ^b
 φιλοσόφους καὶ ὄργανα μουσικὰ καὶ σκωμμάτων εἶδη
 μυρία καὶ ἐκπωμάτων διαφορὰς καὶ πλούτους βασι-
 λέων διηγῆσατο καὶ νηῶν μεγέθη καὶ ὅσα ἄλλα οὐδ'
 ἂν εὐχερῶς ἀπομνημονεύσαιμι, ἣ ἐπιλίποι μ' <ἂν> ἣ
 15 ἡμέρα κατ' εἶδος διεξερχόμενον. καὶ ἔστιν ἣ τοῦ λόγου

βίβλος ἡ λεγομένη δειπνosoφιστῆς CE 2 ἐχεκράτην E
 ἐχικράτην C: corr. Mus δειπνosoφιστῆ E 3 λαφίνσιος CE
 passim 5 τοῖς del. Herw αὐτοῦ CE 11 φιλοσόφους Wi-
 lam: ὅλους σοφούς C ὅλως σοφούς E 12 διαφόρων C 14 μ'
 ἂν K: με CE

οἰκονομία μίμημα τῆς τοῦ δείπνου πολυτελείας καὶ ἡ τῆς βίβλου διασκευὴ τῆς ἐν τῷ δείπνῳ παρασκευῆς. τοιοῦτον ὁ θαυμαστός οὗτος τοῦ λόγου οἰκονόμος Ἀθήναιος ἠδιστον λογόδειπνον εἰσηγεῖται κρείττων τε αὐτὸς ἑαυτοῦ γινόμενος, ὥσπερ οἱ Ἀθήνησι ῥήτορες, 5 ὑπὸ τῆς ἐν τῷ λέγειν θερμότητος πρὸς τὰ ἐπόμενα c τῆς βίβλου βαθμηδὸν ὑπεράλλεται.

2. οἱ δ' ἐν τῷ δείπνῳ δῆθεν ἐπιδημήσαντες δειπνοσοφισταὶ ἦσαν Μανσούριος, νόμων ἐξηγητὴς καὶ πάσης παιδείας οὐ παρέργως ἐπιμέλειαν ποιούμενος, 10 μόνος ποιητὴς, ἀνὴρ καὶ κατὰ τὴν ἄλλην παιδείαν οὐδενὸς δεύτερος καὶ τὴν ἐγκύκλιον οὐ παρέργως ἐξηλωκώς· ἕκαστον γὰρ ὧν ἐπεδείκνυτο ὡς μόνον τοῦτο ἡσκηκὼς ἐφαίνετο, τοιαύτη πολυμαθεία ἐκ παίδων συνετράφη· ἰάμβων δὲ ἦν ποιητὴς οὐδενὸς δεύτερος, 15 φησί, τῶν μετ' Ἀρχίλοχον ποιητῶν. παρῆν δὲ καὶ Πλούταρχος καὶ Λεωνίδης ὁ Ἡλεῖος καὶ Αἰμιλιανὸς d ὁ Μαυρούσιος καὶ Ζωῖλος, γραμματικῶν οἱ χαριέστατοι. φιλοσόφων δὲ παρῆσαν Ποντιανὸς καὶ Δημόκριτος οἱ Νικομηδεῖς, πολυμαθεῖα πάντας ὑπερῆκοντι- 20 κότες, Φιλάδελφος τε ὁ Πτολεμαεὺς, ἀνὴρ οὐ μόνον ἐν φιλοσόφῳ θεωρίᾳ τεθραμμένος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἄλλον βίον ἐξητασμένος. τῶν δὲ κυνικῶν εἰς ἣν ὄν Κύνουλακον καλεῖ· ᾧ οὐ μόνον ἑξήκοντες ἀργοὶ εἰποντο' (β 11), ὡς τῷ Τηλεμάχῳ ἐκκλησιάζοντι, ἀλλὰ 25 τῶν Ἀκταίωνος πολὺν πλείονες. ῥητόρων τε ἦν ἄγχις

2 δείπνῳ K: λόγῳ CE 6 fort. πρὸς τὰ αἰεὶ ἐπόμενα
9 Μασσούριος VI 271 b, alibi Μασούριος 11 μόνος E μόνος
C: Monius vel Modius poeta nullus fuit; pertinent haec omnia
licet turbata ad unum Masurium, quem hominem finxit scriptor
ad Masurii Sabini similitudinem, cf. XIV 623 e 16 ποιητὴν
C δὲ καὶ C: δὲ E

- τῶν κυνικῶν κατ' οὐδὲν ἀπολειπομένη· ὧν κατέτρεχε
μετὰ καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι τι ἐφθέγγοντο Οἰλπιανὸς
ὁ Τύριος, ὃς διὰ τὰς συνεχεῖς ζητήσεις, ἅς ἀνὰ πᾶσαν
ῥαυαν ποιεῖται ἐν ταῖς ἀγνιαῖς, περιπάτοις, βιβλιοπω-
5 λείοις, βαλανείοις, ἔσχευ ὄνομα τοῦ κυρίου διασημό-
τερον Κειτούκειτος. οὗτος ὁ ἀνὴρ νόμον εἶχεν<ἴδιον>
μηδενὸς ἀποτρώγειν πρὶν εἰπεῖν 'κεῖται ἢ οὐ κεῖται;
οἷον εἰ κεῖται ὥρα ἐπὶ τοῦ τῆς ἡμέρας μορίου, <εἰ ὁ
μέθυσος ἐπὶ ἀνδρός,> εἰ ἡ μήτρα κεῖται ἐπὶ τοῦ ἔδω-
10 δίμου βρώματος, εἰ σύαγρος κεῖται τὸ σύνθετον ἐπὶ
τοῦ σῦος. ἱατρῶν δὲ παρῆσαν Δάφνος Ἐφέσιος, ἱερὸς
τὴν τέχνην καὶ κατὰ τὰ ἥθη, τῶν Ἀκαδημαϊκῶν λόγων
οὐ παρέργως ἀπτόμενος, Γαληνός τε ὁ Περγαμηνός,
ὃς τοσαῦτ' ἐκδέδωκε συγγράμματα φιλόσοφά τε καὶ
15 ἱατρικὰ ὥς πάντας ὑπερβαλεῖν τοὺς πρὸ αὐτοῦ, καὶ f
κατὰ τὴν ἐρμηνείαν οὐδενὸς ὦν τῶν ἀρχαίων ἀδυνα-
τώτερος, Ῥουφῖνός τε ὁ Νικαεύς. μουσικὸς δὲ παρῆν
'Αλκείδης ὁ Ἀλεξανδρεὺς. καὶ ἦν ὁ κατάλογος οὗτος
στρατιωτικὸς, φησί (p. 4 e), μᾶλλον ἢ συμποτικὸς.
- 20 3. δραματουργεῖ δὲ τὸν διάλογον ὁ Ἀθήναιος ξήλω
Πλατωνικῶ (cf. Plat. Phaed. init.)· οὕτως γοῦν ἄρχεται·
'αὐτός, ὦ Ἀθήναιε, μετεκληφὼς τῆς καλῆς ἐκείνης 2
συνουσίας τῶν νῦν ἐπικληθέντων δειπνοσοφιστῶν, ἥτις
ἀνὰ τὴν πόλιν πολυθρύλητος ἐγένετο, ἢ παρ' ἄλλου
25 μαθὼν τοῖς ἐταίροις διεξήεις'; αὐτός, ὦ Τιμόκρατες,

1 ἀπολειπόμενος CE: corr. Mus κατέτρεχον C 4. 5 βιβλιο-
πώλοις (-πόλοις C) CE: corr. Mus 6 ἴδιον add. Suid s.
δειπνοσοφισταί et Κειτούκειτος 8. 9 suppl. Suid 9. 10 ἐπὶ
τῶν ἔδωδῶν βρωμάτων CE: corr. Suid 12 velut καὶ κα-
θαρός (vel ἀγαθός) τὰ ἥθη, cf. CIG 6326 24 πολυθρύλλη-
τος CE 25 ἐτέροις CE: corr. Cas

μετασχών'. 'ἄρ' οὖν ἐθελήσεις καὶ ἡμῖν τῶν καλῶν ἐπικυλικίων λόγων μεταδοῦναι —

τρὶς δ' ἀπομαξαμένοισι θεοὶ διδόασιν ἄμεινον,
 b ὥς πού φησιν ὁ Κυρηναῖος ποιητής (Eratosth. fr. 37 Hill) — ἢ παρ' ἄλλου τινὸς ἡμᾶς ἀναπνυθάνεσθαι δεῖ; 5

4. εἶτα εἰσβάλλει μετ' ὀλίγον εἰς τὸν τοῦ Λαρην-
 σίου ἔπαινον καὶ λέγει· ὃς ὑπὸ φιλοτιμίας πολλοὺς
 τῶν ἀπὸ παιδείας συναθροίζων οὐ μόνον τοῖς ἄλλοις
 ἀλλὰ καὶ λόγοις εἰστία, τὰ μὲν προβάλλων τῶν ἀξίων
 ζητήσεως, τὰ δὲ ἀνευρίσκων, οὐκ ἀβασανίστως οὐδ' 10
 ἐκ τοῦ παρατυχόντος τὰς ζητήσεις ποιούμενος, ἀλλ'
 ὥς ἐνι μάλιστα μετὰ κριτικῆς τινος καὶ Σωκρατικῆς
 ἐπιστήμης, ὥς πάντας θαυμάζειν τῶν ζητήσεων τὴν
 c τήρησιν. λέγει δ' αὐτὸν καὶ καθεσταμένον ἐπὶ τῶν
 ἱερῶν εἶναι καὶ θυσιῶν ὑπὸ τοῦ πάντα ἀρίστον βασι- 15
 λέως Μάρκου καὶ μὴ ἔλαττον τῶν πατρίων τὰ τῶν
 Ἑλλήνων μεταχειρίζεσθαι. καλεῖ δὲ αὐτὸν καὶ Ἀστε-
 ροπαῖόν τινα, ἐπ' ἴσης ἀμφοτέρων τῶν φωνῶν προι-
 στάμενον. λέγει δ' αὐτὸν καὶ ἔμπειρον εἶναι ἱερουργιῶν
 τῶν νομισθεισῶν ὑπὸ τε τοῦ τῆς πόλεως ἐπωνύμου 20
 Ῥωμύλου καὶ Πομπιλίου Νουμᾶ καὶ ἐπιστήμονα νό-
 μων πολιτικῶν. πάντα δὲ ταῦτα μόνον ἐξευρεῖν ἐκ
 d παλαιῶν ψηφισμάτων καὶ δογμάτων τηρήσεως, ἔτι δὲ
 3 νόμων συναγωγῆς οὓς ἔτι διδάσκουσιν, ὥς τὰ Πιν-
 δάρου <ὁ> κωμωδιοποιὸς Εὐπολὶς φησιν ἤδη κατα- 25
 σεσιγασμένα ὑπὸ τῆς τῶν πολλῶν ἀφιλοκαλίας (fr. 366 K).
 ἦν δέ, φησί, καὶ βιβλίων κτήσις αὐτῷ ἀρχαίων Ἑλλη-

3 ἀποδεξαμένοισι CE, sed in C superscr. μα 8 μόνον
 Cas: μόνοις CE 11 περιτυχόντος E, ut fere semper περί pro
 παρὰ, quod amplius non notabo 21 πομπηῖον CE: corr.
 Mus 24 συναγωγὴν E οὓς οὐκέτι K 25 ὁ add. Mus
 25. 26 κατασεσιγασμένων CE: corr. Schw

νικῶν τοσαύτη ὥς ὑπερβάλλειν πάντας τοὺς ἐπὶ συνα-
 γωγῇ τεθνασμασμένους, Πολυκράτην τε τὸν Σάμιον
 καὶ Πεισίστρατον τὸν Ἀθηναίων τυραννήσαντα Εὐ-
 κλείδην τε τὸν καὶ αὐτὸν Ἀθηναῖον καὶ Νικοκράτην
 5 τὸν Κύπριον ἔτι τε τοὺς Περγάμου βασιλέας Εὐρι-
 πίδην τε τὸν ποιητὴν Ἀριστοτέλην τε τὸν φιλόσοφον
 <καὶ Θεόφραστον> καὶ τὸν τὰ τούτων διατηρήσαντα
 βιβλία Νηλέα· παρ' οὗ πάντα, φησί, πριάμενος ὁ ἡμε-
 δαπὸς βασιλεὺς Πτολεμαῖος, Φιλάδελφος δὲ ἐπὶ κλην,
 10 μετὰ τῶν Ἀθήνηθεν καὶ τῶν ἀπὸ Ῥόδου εἰς τὴν κα-
 λὴν Ἀλεξάνδρειαν μετέγαγε. διόπερ ἐκεῖνα τῶν Ἀν-
 τιφάνους ἐρεῖ τις εἰς αὐτόν (II 124 K).

ἀεὶ δὲ πρὸς Μούσαισι καὶ λόγοις πάρει,

ὅπου <τι> σοφίας ἔργον ἐξετάζεται. —

15 ἀγλαίζεται δὲ καὶ
 μουσικᾶς ἐν αὐτῷ·
 οἷα παίζομεν φίλαν
 ἄνδρες ἀμφὶ θαμὰ τράπεζαν,

κατὰ τὸν Θηβαῖον μελοποιόν (Pind. O I 14). καὶ ἐπὶ c
 20 τὰς ἐστιάσεις δὲ παρακαλῶν πατρίδα, φησί, τὴν Ῥώ-
 μην πᾶσιν ἀποφαίνει. τίς γὰρ τὰ οἶκοι ποθεῖ τούτῳ
 ξυνὼν ἀναπεπταμένην ἔχοντι τοῖς φίλοις τὴν οἰκίαν;
 κατὰ γὰρ τὸν κωμωδιοποιὸν Ἀπολλόδωρον (IV 455 M).

εἰς οἰκίαν ὅταν τις εἰσὶν φίλου,
 25 ἔστιν θεωρεῖν, Νικοφῶν, τὴν τοῦ φίλου
 εὖνοιαν εὐθὺς εἰσιόντα τὰς θύρας.
 ὁ θυρωρὸς ἰλαρὸς πρῶτόν ἐστιν, ἡ κίων

1 τοὺς om. E 7 suppl. Wilam 14 τι add. Mein
 16 μουσικῆς E 17. 18 φίλ' ἄνδρες CE 21 πᾶσαν CE:
 corr. E superscr 21. 22 τίς γὰρ — τὴν οἰκίαν fuerunt co-
 micī poetae versus 21 ποθεῖ C 22 ἔχοντα CE: corr. Mus
 23 τὸν κωμικόν C

5 ἔσθνε καὶ προσῆλθ', ὑπαντήσας δέ τις
 d δίφρον εὐθέως ἔθηκε, κἄν μηδεὶς λέγῃ
 μηδέν.

5. τοιούτους ἔδει καὶ τοὺς λοιποὺς εἶναι πλείους·
 ὡς τοῖς γε μὴ τοῦτο ποιοῦσιν ἔρεῖ τις 'τί μικρολόγος 5
 εἶ;' — 'πλεῖαί τοι οἴνου κλισίαι· δαίνυ δαῖτα γέρουσι
 θάλειαν· ἔοικέ τοι (I 70. 71. H 475).' τοιοῦτος ἦν τῇ μεγα-
 λοψυχία ὁ μέγας Ἀλέξανδρος. Κόνων δὲ τῇ περὶ Κνί-
 δον ναυμαχία νικήσας Λακεδαιμονίους καὶ τειχίσας
 τὸν Πειραιᾶ ἐκατόμβην τῷ ὄντι θύσας καὶ οὐ ψευ- 10
 δανύμως πάντας Ἀθηναίους εἰστιάσεν. Ἀλκιβιάδης
 c δὲ Ὀλύμπια νικήσας ἄρματι πρῶτος καὶ δεύτερος καὶ
 τέταρτος, εἰς ἃς νίκας καὶ Εὐριπίδης ἔγραψεν ἐπινί-
 κιον (II 266 B⁴), θύσας Ὀλυμπίῳ Διὶ τὴν πανήγυριν
 πᾶσαν εἰστιάσε. τὸ αὐτὸ ἐποίησε καὶ Λεώφρων Ὀλυμ- 15
 πίαςιν, ἐπινίκιον γράψαντος τοῦ Κείου Σιμωνίδου
 (cf. Bgk ad fr. 7). Ἐμπεδοκλῆς δ' ὁ Ἀκραγαντῖνος ἵπποις
 Ὀλύμπια νικήσας, Πυθαγορικὸς ὢν καὶ ἐμψύχων ἀπε-
 χόμενος, ἐκ σμύρνης καὶ λιβανωτοῦ καὶ τῶν πολυτελε-
 σιάτων ἀρωμάτων βοῦν ἀναπλάσας διένειμε τοῖς εἰς 20
 f τὴν πανήγυριν ἀπαντήσασιν. ὁ δὲ Χίος Ἴων τραγω-
 δίαν νικήσας Ἀθήνησιν ἐκάστῳ τῶν Ἀθηναίων ἔδωκε
 Χίου κεράμιον.

τοῦ γὰρ τις ἄλλου πρὸς θεῶν <ἄν> οὔνεκα
 εὔξαιτο πλουτεῖν εὐπορεῖν τε χρημάτων

25

1 ἔσαν CE, sed in C α in ras: corr. Toup προσῆλθεν
 CE ὑπάντησέ τις CE (in C η superscr.): corr. Grot 4 εἴ-
 ναι πλουσίους Adam 5 fort. ὢν τοῖς 5. 6 μικρολογεῖς CE:
 corr. K 15 ἄπασαν Suid s. Ἀθήναιος λεόφρων CE Suid:
 corr. Cas 23 χίον CE: corr. Cas κεράμειον CE 24 τοῦ
 δὲ γὰρ CE, sed in C δὲ in ras ἄν add. Di, τοῦ δ' ἄν τις
 Pors, quod si verum, fort. πρὸς θεῶν λέγ' scribendum

- ἢ τοῦ δύνασθαι παραβοηθεῖν τοῖς φίλοις
 σπείρειν τε καρπὸν Χάριτος, ἡδίστης θεῶν;
 5 τοῦ μὲν πιεῖν γὰρ καὶ φαγεῖν τὰς ἡδονὰς
 ἔχομεν ὁμοίως· οὐδὲ τοῖς λαμπροῖσι γὰρ
 5 δείπνοις τὸ πεινῆν παύεται,
 Ἀντιφάνης φησὶν (II 111 K).
 ὅτι Ξενοκράτης ὁ Χαλκηδόνιος καὶ Σπενύσιππος
 ὁ Ἀκαδημαϊκὸς καὶ Ἀριστοτέλης βασιλικοὺς νόμους
 ἔγραψε.
 10 ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ Ἀκραγαντῖνος Τελλίας, φιλόξενος 4
 ὢν καὶ πάντας πολυωρῶν, πεντακοσίους ἱππεῦσιν ἐκ
 Γέλας ποτὲ καταλύσασιν ὥς αὐτὸν χειμῶνος ὥρα ἔδω-
 κεν ἐκάστῳ χιτῶνα καὶ ἱμάτιον.
 6. ὁ τρεχέδειπνος, φησί, σοφιστής.
 15 Κλέαρχός φησι (FHG II 308) Χάρμον τὸν Συρα-
 κούσιον εὐτρεπίσθαι στιχίδια καὶ παροιμίας εἰς ἑκα-
 στον τῶν ἐν τοῖς δείπνοις παρατιθεμένων· εἰς μὲν τὸν
 ἰχθύν·
 ἦκω λιπὼν Αἰγαῖον ἄλμυρόν βαθός (Eur. Tro. 1),
 20 εἰς δὲ τοὺς κήρυκας·
 χαίρετε, κήρυκες, Διὸς ἄγγελοι (A 334),
 εἰς δὲ τὴν χορδὴν·
 ἐλικτὰ κούδεν ὕγιες (Eur. Andr. 448),
 εἰς δὲ τὴν ὠνθυλευμένην τευθίδα·
 25 σοφῇ, σοφῇ σύ (Eur. Andr. 245),
 εἰς δὲ τὸ ἐν τοῖς ἐψητοῖς ὥραϊον·

3 καὶ τοῦ φαγεῖν CE, sed in E τοῦ supra vers 4 οὐχί
 δὲ τοῖς λαμπροῖς CE: corr. K 7—9 om. E 8 συμποτι-
 κοὺς νόμους Schw coll. V 186 b, sed cf. Bergk fünf Abhdl. p. 67
 10 Γελλίας Diod. 13, 83 11 πυλωρῶν CE: corr. Turnebus
 11. 12 ἐκ Γέλας Mus: ἔ ἀγέλας CE

οὐκ ἀπ' ἐμοῦ σκεδάσεις ὄχλον,
εἰς δὲ τὴν ἀποδεδαρμένην ἔρχεσθαι.

οὐ προκαλυπτομένα βοστρυχῶδεα (Eur. Phoen. 1485).
τοιούτους πολλοὺς φησι τῷ Λαρυνσίῳ παρεῖναι δει-
πνῶ, ὥσπερ συμβολὰς κομίζοντας τὰ ἀπὸ τῶν στρω- δ
ματοδέσμων γράμματα. φησὶ δὲ καὶ ὅτι ὁ Χάρμος
εἰς ἕκαστον τῶν παρατιθεμένων ἔχων τι πρόχειρον,
c ὡς προεῖρηται (litt. a), ἐδόκει τοῖς Μεσσηνίοις πεπαι-
δευμένος εἶναι, ὡς καὶ Καλλιφάνης ὁ τοῦ Παραβρύ-
κοντος κληθεὶς ἀρχὰς ποιημάτων πολλῶν <καὶ λόγων> 10
ἐκγραψάμενος ἀνελήφει μέχρι τριῶν καὶ τεσσάρων
στίχων, πολυμαθείας δόξαν προσποιούμενος.

πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι διὰ στόματος εἶχον τὰς ἐν
τῷ Σικελικῷ μυραίνας, τὰς πλωτὰς ἐγγέλεις, τῶν Παχυ-
νικῶν θύνων τὰς ἡτριάδας, τοὺς ἐν Μήλῳ ἐρίφους, 15
τοὺς ἐν Σικιάθῳ κεστρέας· καὶ τῶν ἀδόξων δὲ τὰς
Πελωρίδας κόγχας, τὰς ἐκ Λιπάρας μαινίδας, τὴν Μαν-
d τινικὴν γογγυλίδαν, τὰς ἐκ Θηβῶν βουνιάδας καὶ τὰ
παρ' Ἀσκραίοις τεῦτλα.

Κλεάνθης δὲ ὁ Ταραντῖνος, ὥς φησι Κλέαρχος 20
(FHG II 309), πάντα παρὰ τοὺς πότους ἔμμετρα ἔλεγε,
καὶ Πάμφιλος δὲ ὁ Σικελός, ὡς ταῦτα· 'ἔρχει πιεῖν
μοι καὶ τὸ πέρδικος σκέλος.' 'ἀμίδα δότω τις ἢ πλα-
κοῦντά τις δότω.'

τὸν βίον, φησὶν, εὐσταθεῖς, οὐκ ἐργαστοὶ. 25

1 cf. Diog. L. II 117 4 λαρινσίῳ E λαρίνσου C 6 ὁ
Χάρμος E: Χάρμος C 8 ἐδόκει C: ἔβη E 10 καὶ λό-
γων add. Suid s. Καλλιφάνης, ubi haec: καὶ λόγων συγγε-
γραμμένων ἀχρι τριῶν ἢ τεσσ. στ. ἀπαγγέλλων πολ. δ. προσε-
ποιεῖτο 14 πλωτὰς ἐγγέλεις C 14. 15 παχυνῶν E
15 θύνων C 16 Σικιάθῳ Gesner ex Clem. Al. paed. II 1, 3:
συμπαῖθῳ CE

‘γυργάθους ψηφισμάτων φέροντες,’ Ἀριστοφάνης
φησὶν (fr. 217 K).

7. ὅτι Ἀρχέστρατος ὁ Συρακούσιος ἢ Γελῶς ἐν
τῇ ὥς Χρύσιππος ἐπιγράφει Γαστρονομία, ὥς δὲ *Ανγ-*
5 *κεὺς καὶ Καλλίμαχος* Ἡδυπαθεία, ὥς δὲ Κλέαρχος
Δειπνολογία, ὥς δ’ ἄλλοι Ὀψοποιία — ἐπικὸν δὲ τὸ
ποίημα, οὗ ἡ ἀρχή (fr. 1 Ribb.).

ἱστορίας ἐπίδειγμα ποιούμενος Ἑλλάδι πάσῃ —
φησί (fr. 61 R).

10 πρὸς δὲ μᾶ πάντας δειπνεῖν ἀβρόδαιτι τραπέξῃ.
ἔστωσαν δ’ ἢ τρεῖς ἢ τέσσαρες οἱ ξυνάπαντες
ἢ τῶν πέντε γε μὴ πλείους· ἤδη γὰρ ἂν εἴη
μισθοφόρων ἀρπαξιβίων σκηνὴ στρατιωτῶν.
ἀγνοεῖ δ’ ὅτι οἱ ἐν τῷ Πλάτωνος συσσιτίῳ ὀκτὼ καὶ
15 εἴκοσι ἦσαν.

οὗτοι δὲ <πρὸς> τὰ δειπνα τῶν ἐν τῇ πόλει f
ἀφορῶσιν <αἰ> καὶ πέτονται δεξιῶς
ἐπὶ ταῦτ’ ἄκκλητοι,

Ἀντιφάνης φησί (II 112 K), καὶ ἐπάγει·

20 οὓς ἔδει
τὸν δῆμον ἐκ κοινοῦ τρέφειν, αἰεὶ θ’ ὅπερ 5
Ὀλυμπιάσι φασι ταῖς μνίαις ποιεῖν,
βοῦν τοῖς ἀκλήτοις προκατακόπτειν πανταχοῦ. —

8. τὰ μὲν θέρεος, τὰ δὲ γίνεται ἐν χειμῶνι,
25 φησὶν ὁ Συρακούσιος ποιητής (Theocr. XI 58). οὐχ
ἅμα μὲν οὖν πάντα παρασκευάζεσθαι δυνατόν, λέγε-
σθαι δὲ δῆδιον.

4. 5 *λυγγεὺς* CE 5 *Κλέαρχος ὁ Σολεὺς* Suid s. Ἀθή-
ναιος et Χάρμος 11 ἢ ἔξ οἱ C 14 ἐν τοῦ E *συμποσίῳ* Suid
15 ἦσαν δαιτυμόνες Suid, convivarum numerum nemo-
dum expedit 16. 17 suppl. Mein 19 *συνάγει* E 20. 21 οὓς ἐκ κοι-
νοῦ ἔδει τρέφειν τὸν δῆμον: corr. K 21 ὅπερ Dobr: ὥπερ CE

ὅτι δειπνῶν ἀναγραφὰς πεποιήνται ἄλλοι τε καὶ
 Τιμαχίδας ὁ Ῥόδιος δι' ἐπῶν ἐν ἔνδεκα βιβλίοις ἢ
 καὶ πλείοσι καὶ Νουμήνιος <ὁ> Ἡρακλεώτης, ὁ Διεύ-
 b χους τοῦ ἱατροῦ μαθητῆς, καὶ Ματρεῆς ὁ Πιταναῖος
 ο παρωδὸς καὶ Ἡγήμων ὁ Θάσιος ὁ ἐπικληθεὶς Φακῆ, 5
 ὃν τῇ ἀρχαίᾳ κωμωδίᾳ τινὲς ἐντάττουσιν.

ὅτι Ἀρτεμίδωρος ὁ Ψευδαριστοφάνειος ὀψαρτυ-
 κὰς λέξεις συνήγαγε. τοῦ Φιλοξένου δὲ τοῦ Λευκα-
 δίου Δείπνου Πλάτων ὁ κωμωδιοποιὸς μέμνηται
 (I 646 K).

10

ἐγὼ δ' ἐνθάδ' ἐν τῇ ἐρημίᾳ
 τουτὶ διελθεῖν βούλομαι τὸ βιβλίον
 πρὸς ἐμαυτόν. B. ἐστὶ δ', ἀντιβολῶ σε, τοῦτο τί;
 A. Φιλοξένου καινὴ τις ὀψαρτυσία.
 5 B. ἐπίδειξον αὐτὴν ἥτις ἔστ'. A. ἄκουε δῆ. 15
 'ἄρξομαι ἐκ βολβοῦ, τελευτήσω δ' ἐπὶ θύννον.'
 B. ἐπὶ θύννον; οὐκοῦν [τῆς τελευτῆς] πολυ
 c κράτιστον ἐνταυθὶ τετάχθαι τάξεως.
 A. 'βολβοὺς μὲν σποδιᾷ δαμάσας καταχύσματι δεύσας
 10 ὥς πλείστους διάτρωγε· τὸ γὰρ δέμας ἀνέρος ὀρθοῖ. 20
 καὶ τάδε μὲν δὴ ταῦτα· θαλάσσης δ' ἐς τέκν' ἄνειμι.'
 εἶτα μετὰ μικρόν·
 οὐδὲ λοπὰς κακόν ἐστιν· ἀτὰρ τὸ τάγηνον ἄμεινον,
 οἶμαι.
 καὶ μετ' ὀλίγα·

25

3 ὁ add. Wilam 4 Ματρεῆς Suid: μητρεῆς E μετρεῆς
 C, Μάτρων Schw 7. 8 ὅτι — συνήγαγε om. E 11 ἐγὼ
 γὰρ Bergk 15 ἐστὶν CE 16 ἐκ Cas: δ' ἐκ CE 17 glos-
 sam del. Mein, qui supplebat οἴκοῦν δεινὸν ἦν τὸ παρὰ πολὺ
 κτλ' 18 ἐνταυθὶ Di: ἐνταῦθα CE 20 ἀνέρος ὀρθοῖ Di:
 ἀνορθοῖ CE, cui C addit ἡ ψωλὴ δέμας ἐστὶ 24 οἶμαι
 del. Di

- ὀρφῶν αἰολίαν συνόδοντά τε καρχαρίαν τε
 15 μὴ τέμνειν, μὴ σοι νέμεσις θεόθεν καταπνεύσῃ,
 ἀλλ' ὅλον ὀπτήσας παράθες· πολλὸν γὰρ ἄμεινον. d
 πουλύποδος πλεκτὴ δ', ἂν πιλήσῃς κατὰ καιρόν,
 5 ἐφθὴ τῆς ὀπτῆς, ἣν ἦ μείζων, πολὺ κρείττων·
 ἦν ὀπται δὲ δύ' ὥς', ἐφθῇ κλαίειν ἀγορεύω.
 20 τρίγλη δ' οὐκ ἐθέλει νύκτων ἐπιήρανος εἶναι·
 παρθένου Ἀρτέμιδος γὰρ ἔφνυ καὶ στύματα μισεῖ.
 σκορπίος αὖ — B. καίσειέ γέ σου τὸν προκτὸν ὑπελθών.
 10 9. ἀπὸ τούτου τοῦ Φιλοξένου καὶ Φιλοξένιοι τινες
 πλακοῦντες ὠνομάσθησαν. περὶ τούτου Χρύσιππος e
 φησιν· 'ἐγὼ κατέχω τινὰ ὀψοφάγον ἐπὶ τοσοῦτον ἐκ-
 πεπτωκότα τοῦ μὴ ἐντρέπεσθαι τοὺς πλησίον ἐπὶ τοῖς
 γινομένοις ὥστε φανερῶς ἐν τοῖς βαλανείοις τήν τε
 15 χεῖρα συνεθίζειν πρὸς τὰ θερμὰ καθιέντα εἰς ὕδωρ
 θερμὸν καὶ τὸ στόμα ἀναγαρραριζόμενον θερμῷ, ὅπως
 δηλονότι ἐν τοῖς θερμοῖς δυσκίνητος ἦ. ἔφασαν γὰρ
 αὐτὸν καὶ τοὺς ὀψοποιοῦντας ὑποποιεῖσθαι, ἵνα θερ-
 μότατα παρατιθῶσι καὶ μόνος καταναλίσκῃ αὐτὸς τῶν f
 20 λοιπῶν συνακολουθεῖν μὴ δυναμένων.' τὰ δ' αὐτὰ
 καὶ περὶ τοῦ Κυθηρίου Φιλοξένου ἱστοροῦσι καὶ Ἀρ-
 χύτου καὶ ἄλλων πλειόνων, ὧν τις παρὰ Κρωβύλῳ
 τῷ κωμικῷ φησιν (IV 568 M).
 ἐγὼ δὲ πρὸς τὰ θερμὰ ταῦθ' ὑπερβολῇ
 25 τοὺς δακτύλους δήπουθεν Ἰδαίους ἔχω
 καὶ τὸν λάρυγγ' ἥδιστα πυρεῖω τεμαχίους.
 B. κάμινος, οὐκ ἄνθρωπος.

4 πολύποδος CE ἂν ἐπιλήψῃ CE: corr. Mein 6 ὥσιν
 CE 17 fort. δυσκίνητος 18. 19 ὥς θερμότατα Wilam
 21 κυθηρίου C κυθησίον E 26 φάρυγγ' Suid s. Τιμαχίδας
 et ὀψοφαγία πυρεῖω CE τεμαχείους C τεμάχους E

Κλέαρχος δέ φησι (FHG II 309) Φιλόξενον προλουόμενον <ἐν τῇ πατρίδι κὰν ἄλλαις πόλεσι> περιέρχε-
 6 σθαι τὰς οἰκίας, ἀκολουθούντων αὐτῷ παιδῶν [καὶ]
 φερόντων ἔλαιον οἶνον γάρον ὄξος καὶ ἄλλα ἡδύ-
 σματα· ἔπειτα εἰσιόντα εἰς τὰς ἀλλοτρίας οἰκίας τὰ 5
 ἐσόμενα τοῖς ἄλλοις ἀρτύειν ἐμβάλλοντα ὧν ἐστι
 χρεῖα, καὶ οὕτως <εἰς ἑαυτὸν> κύψαντα εὐωχεῖσθαι.
 οὗτος εἰς Ἐφεσον καταπλεύσας εὐρῶν τὴν ὀψοπώλιδα
 κενὴν ἐπύθετο τὴν αἰτίαν· καὶ μαθὼν ὅτι πᾶν εἰς
 γάμους συνηγόρασται λουσάμενος παρῆν ἄκλητος ὥς 10
 τὸν νυμφίον. καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον ἄσας ὑμέναιον,
 οὗ ἡ ἀρχὴ Ἰάμε θεῶν λαμπρότατε (III 614 B⁴), πάν-
 12 τας ἐψυχαγώγησεν· ἦν δὲ διθυραμβοποιός. καὶ ὁ νυμ-
 φίος Ἰφιόξενε, εἶπε, καὶ αὐρίον ὧδε δειπνήσεις·
 καὶ ὁ Φιλόξενος ἄν ὄψον, ἔφη, μὴ πωλῇ τις. 15

10. Θεόφιλος δέ φησιν (FHG IV 516)· οὐχ ὥσπερ
 Φιλόξενον τὸν Ἐρύξιδος· ἐκεῖνος γάρ, ὡς ἔοικεν, ἐπι-
 μεμφόμενος τὴν φύσιν εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ἠὔξατό
 ποτε γεράνου τὴν φάρυγγα σχεῖν· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον
 ἵππον ὅλως ἢ βοῦν ἢ κάμηλον ἢ ἐλέφαντα δεῖ σπου- 20
 δάζειν γενέσθαι. οὕτω γὰρ καὶ αἱ ἐπιθυμίαι καὶ αἱ
 ἡδοναὶ πολλῷ μείζους καὶ σφοδρότεραι· πρὸς γὰρ τὰς
 δυνάμεις ποιοῦνται τὰς ἀπολαύσεις· Κλέαρχος δὲ
 Μελάνθιον φησι (FHG II 309) τοῦτ' εὔξασθαι λέγων·
 25 ὅτι Τιθωνοῦ Μελάνθιος ἔοικε βουλευέσασθαι βέλτιον. ὃ

2 suppl. Suid s. Φιλόξενος 3 καὶ om. Suid 6 ὧν
 ἦν Suid 7 καὶ Suid: εἰθ' CE εἰς ἑαυτὸν κύψαντα Suid:
 ἀνακάμψαντα CE 8 ὀψοπώλην CE ὀψοπώλιν Suid: corr. K
 14 δειπνήσεις Suid: δειπνείς CE 16 Θεόφραστος Wilam
 19 γεράνου τράχηλον ἔχειν, ἔν' ἐπὶ πολὺν χρόνον καταπίνων
 ἦδεται Suid, cf. infra litt. c 21 γὰρ καὶ E: γὰρ C 22 πολ-
 λαὶ CE: corr. Mus